

Slovenski št. 11 v čebelar



letnik CXVII – november 2015

ISSN 0350-4697

**Philip McCabe –
uvodnik novega
predsednika
Apimondie**

**Kako ohranjam kakovost
medu pri točenju in polnjenju?**

**Uporaba mravljinčne kisline,
ne da bi škodovali čebelam in zalegi**

Vsebnost akaricidov v medu in vosku



-PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 -CEDILA
 -KADILNIKI
 -ZASČITNA OPREMA
 -PANJI IN OPREMA
 -SATNICE
 -OSTALI ČEBELARSKI
 PRIPOMOČKI



NAROČENO
 POSLJEMO
 TUDI PO
 POŠTI!



BATUJE
 pon-pet 8.00-11.30
 12.30-16.00
 sob ZAPRTO

PE LUKOVICA
 pon-pet 9.00-13.00
 13.30-17.00
 sob 9.00-13.00



ZABOJNIKI ZA
 PREVOZ AŽ IN
 LR PANJEV
 PANJEV

EMBALAŽA ZA MED:
 -STEKLENA
 -PLASTIČNA
 -KARTONSKA
 -POKROVČKI



NALEPKJE ZA MED,
 MEDENE PIJAČE IN
 PRELEPKJE
 0,28 EUR/POLA

PARNI TOPILNKI
 VOŠČIN, SONČNI
 TOPILNKI LEŠENI IN IZ
 NERJAVEČEGA
 MATERIALA ZA
 1 ALI 2 SATA
 PREŠE ZA VOŠČINE



IZPARILNIK ZA
 OKSALNO KISLINO

12 in 220V

Video o delovanju
 izparilnika na naši
 spletni strani!

GLUKOZNO
 FRUKTOZNI
 SIRUP

Čebelarjem z
 veljavno člansko
 izkaznico priznamo 4%
 popusta pri gotovinskem
 nakupu v vrednosti nad 50
 EUR v naših prodajalnah

MODELI
 ZA
 VLIWANJE
 SVEČ

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S,
 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S,
 po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S,
 10S, po naročilu 11S
 -PANJI AŽ KOZINC
 11+3



GRELEC ZA
 TOPLENJE
 MEDU
 -v celoti iz
 nerjavečega
 materiala
 -moč: 2000 W



Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKJE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle



DEKRISTALIZACIJA
 MEDU



KUHALNIKI VOŠČIN



NAROČENO BLAGO
 VAM LAHKO
 ODPOŠLJEMO
 S PAKETNO POŠTO.

Delovni čas trgovine:
 od ponedeljka do petka:
 9.00-12.00 in 13.00-17.00
 Trgovina bo novembra
 ob sobotah ZAPRTO.

PESTRA PONUDBA MODELOV ZA VLIWANJE SVEČ





UVODNIK



Spoštovani slovenski čebelarji in čebelarke!

Kot predsednik Apimondie želim Čebelarski zvezi Slovenije vse najlepše. Moj prvi obisk v vaši čudoviti državi je bil maja 2003 zaradi priprav na 34. kongres Apimondie, ki je bil pozneje tega leta v Ljubljani. Svoj prvi nepozaben vtis o Sloveniji sem dobil, ko sem prvič videl vaše izjemne čebelnjake. To je nekaj, česar na Irskem nimamo. Zasnovala čebelnjaka kot takega me je tako prevzela, da sem moral po vrnitvi v domovino to metodo čebelarjenja preizkusiti še sam. Tako sem v staro počitniško prikolico vgradil šest čebeljih panjev in čebele odpeljal na pašo oljne ogrščice.

Kot verjetno veste, na Irskem zelo pogosto dežuje, delo pri čebelah pa sredi plohe ni preveč prijetno. Kljub temu sem v svojem »čebelnjaku« lahko postoril veliko čebelarskih opravil, ne da bi se izpostavljaval mokroti. Moj drugi nepozaben vtis o Sloveniji je povezan z vašo zgodovino. Videti člane vaše zveze z društvenimi prapori in spominskimi trakovi ter z imeni darovalcev žebličkov na drogu prapora je nekaj edinstvenega. Obiskal sem številne države po svetu, vendar po mojem mnenju Slovenija izstopa prav zaradi svoje ohranjene dediščine.

Pred nekaj leti, ko sem bil še predsednik Apimondijine evropske komisije, sem imel priložnost, da sem si v Črnomlju ogledal čebelnjak, namenjen osebam s posebnimi potrebami. Na povabilo g. Andreja Severja pa sem se udeležil proslave ob 100-letnici ČD Metlika. Povabilo g. Severja na ta dogodek je bilo zame velika čast. Medonosne čebele so izjemno očarljiva bitja, ki so v minulih stoletjih na nešteto različnih načinov vplivala na nešteto ljudi. Sloveniji in njenim čebelarjem moram vsekakor čestitati za njihove dosežke, še posebej pa za njihovo pobudo za razglasitev svetovnega dne čebel. Od naroda s takšno čebelarsko zgodovino ne bi pričakoval nič manj kot nekaj takega.

Z najboljšimi željami pozdravljam vse slovenske čebelarje.

Philip McCabe, predsednik Apimondie

Fotografija na naslovnici: Zaloge cvetnega prahu, ki so čez zimo v čebelji družini, na pomlad omogočijo razvoj prve zalege. Zmagovalna fotografija – 3. mesto z mednarodnega natečaja čebelarske fotografije Čebelarske zveze Slovenije 2014.

Foto: Tomaž Oštr

UVODNIK

Philip McCabe:	357
OBVESTILA ČZS	358
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Vsebnost akaricidov v medu in vosku	361
Mag. Jasmina Ahčin, doc. dr. Tomaž Polak in doc. dr. Mojca Korošec: Preverjanje parametrov kakovosti hojevega medu	363
Boštjan Kojek: Preprečimo kraje čebel	366
Prof. dr. Borut Juvanec: Pravi slovenski čebelnjak 2 – kategorija 1: slovenski čebelnjak	367
Franc Šivic: Novice iz sveta	370
IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Franc Šivic: Uporaba mravljinčne kisline, ne da bi škodovali čebelar in zalegi	371
DELO ČEBELARJA	
Mag. Marko Hrastelj: Čebelarjeva opravila v novembru	372
ZDRAVJE ČEBEL	
Martina Škof, dr. vet. med.: Satje – zdravo domovanje?	374
ČEBELJE PAŠE	
Jožica Golob-Klančič: Cvetno grede medovitih trajnic na javnih površinah	374
SMGO	
Franc Podrižnik: Kako ohranjam kakovost medu pri točenju in polnjenju?	376
ČEBELARSKI TURIZEM	377
OBLETNICE	381
MLADI ČEBELARJI	382
DOGODKI IN OBVESTILA	383
OBVESTILA ČZS	384
MALI OGLASI	395
V SPOMIN	396

INDEX

EDITORIAL

Philip McCabe:	357
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	358
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Acaricides Content in Honey and Wax	361
Jasmina Ahčin, MSc, doc. Tomaž Polak, DSc and doc. Mojca Korošec, DSc: Checking the Quality Parameters of Silver Fir Honey	363
Boštjan Kojek: Let's Prevent the Theft of Bees	366
Prof. Borut Juvanec, DSc: The Real Slovenian Beehouse 2 - Category 1: Slovenian Beehouse	367
Franc Šivic: World News	370
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Franc Šivic: The Use of Formic Acid Without Harming the Bees and Brood	371
BEEKEEPER'S WORK	
Marko Hrastelj, MSc: Beekeeper's Tasks in November	372
BEES' HEALTH	
Martina Škof, DVM: Combs – a Healthy Home?	374
HONEYBEE FORAGE	
Jožica Golob-Klančič: Flower Beds of Nectariferous Perennials in Public Areas	374
SMGO	
Franc Podrižnik: How do I Preserve the Quality of Honey at Extraction and Bottling?	376
BEEKEEPING TOURISM	377
ANNIVERSARIES	381
YOUNG BEEKEEPERS	382
NEWS AND EVENTS	383
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	384
SMALL ADS	395
IN MEMORIAM	396

Izjava Philipa McCabeja po glasovanju o pobudi ČZS za razglasitev svetovnega dne čebel na generalni skupščini Apimondie, Daejeon, Južna Koreja, september 2015:

»Kot predsednik Apimondie želim čestitati Čebelar-ski zvezi Slovenije za čudovito pobudo za razglasitev svetovnega dne čebel, ki je edinstvena v zgodovini

Apimodije. Čebele so zelo pomembne za človeštvo, prav zdaj pa po vsem svetu spremljamo poročila o velikih izgubah čebeljih družin. Dati priznanje čebelam s svetovnim dnevom čebel je pobuda, ki jo je brez dvoma treba pozdraviti ter čestitati Čebelar-ski zvezi Slovenije za njen predlog. Tudi sam ji iskreno čestitam za vsa njena prizadevanja.«

OBVESTILA ČZS

Regijski posveti v letu 2015

Datumi in kraji letošnjih regijskih posvetov:

primorska ČD – ponedeljek, 2. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih Osnovne šole Frana Erjavca, Kidričeva 36, Nova Gorica;

podravska ČD (ZČD Ptuj) – sredo, 4. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih Restavracije Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj;

ČD ljubljanskega in zasavskega območja – ponedeljek, 9. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici;

pomurska ČD – sredo, 11. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih KGZ Murska Sobota, Štefana Kovčiča 40, Murska Sobota;

koroška ČD – ponedeljek, 16. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih KGZ Dravograd;

dolenjska in belokranjska ČD – sredo, 18. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih Centra biotehnike in turizma Grm Novo mesto, Sevnica 13, Novo mesto;

posavska ČD – ponedeljek, 23. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem;

gorenjska ČD – sredo, 25. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih Čebelarkega razvojno-izobraževalnega centra Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce;

ČD celjskega območja – ponedeljek, 30. novembra 2015, ob 16. uri, v prostorih Restavracije Gaj, Cesta v Loke 1, Mozirje;

ČD notranjskega in obalno-kraškega območja – sredo, 2. decembra 2015, ob 16. uri, v prostorih PGD, Gasilska ulica 1, Rakek;

podravska ČD (ČZD Maribor) – ponedeljek, 7. decembra 2015, ob 16. uri, v prostorih Pohorske vile, Pivola 8, Hoče.

Dnevni red regijskih posvetov čebelar-skih društev v letu 2015:

- Pozdravni nagovor predstavnika ČZS.
- Volitve članov upravnega odbora ČZS.
- Poročilo o realizaciji delovnega načrta ČZS za leto 2015.
- Predstavitev predloga delovnega načrta ČZS za leto 2016.
- Dogovor o kraju regijskih posvetov v letu 2016.
- Pobude in razprava.

Upravni odbor ČZS

Povabilo k vključitvi in dejavnemu sodelovanju v čebelar-skih društvih in Čebelar-ski zvezi Slovenije

Povezovanje in sodelovanje čebelarjev v čebelar-skih društvih (ČD) in Čebelar-ski zvezi Slovenije (ČZS) ima pri nas kar 140-letno tradicijo. Čebelarji se na ta način povezujejo zaradi skupne skrbi in soodgovornosti za kranjsko čebelo v našem okolju, še posebej pa zaradi prenosa čebelar-skih znanj in izkušenj, kajti zelo dobro se zavedamo, da je mogoče le s skupnimi močmi in sodelovanjem, predvsem pa z dobro organiziranostjo, uspešno čebelariti in hkrati stalno utrjevati ugled in pomen čebelarjenja.

Kar 115 let nas povezuje tudi strokovno glasilo Slovenski čebelar, ki izhaja vsak mesec in ga vsak

član ČZS prejema po pošti. ČD delujejo na prostovoljni podlagi, njihove najpomembnejše dejavnosti pa so:

- obveščanje čebelarjev o aktualnih čebelar-skih zadevah,
- izobraževanje čebelarjev,
- izobraževanje uporabnikov čebeljih pridelkov in izdelkov,
- ozaveščanje javnosti o pomembnosti čebel,
- organizirano delovanje na področju zdravstvenega varstva čebel v povezavi z veterinarji in druženje.

Vsekakor je vključevanje v ČD in ČZS tako v dobro posameznika kot tudi razvoja slovenskega čebe-

larstva. Ker vsi čebelarji niso vključeni v ČD in s tem tudi ne v ČZS in ker vemo, da bi se nam marsikdo rad pridružil, a ne najde prave poti, vam predlagamo, da vsak, ki se želi vključiti, naveže stik s predsednikom društva na svojem območju. Vabimo vse, ki še niste člani ČD in ČZS, da se nam pridružite. Verjemite, sprejeti boste z navdušenjem, saj boste stopili v krog ljudi, ki so vam blizu predvsem po tem, da

Starostna struktura članstva:

LETO 2008			LETO 2014		
Starostne skupine	Število čebelarjev	V %	Starostne skupine	Število čebelarjev	V %
več kot 61 let	2696	43,99	več kot 61 let	2224	29,05
od 51–60 let	1469	23,97	od 51–60 let	1364	17,82
od 41–50 let	1072	17,49	od 41–50 let	1709	18,93
od 31–40 let	524	8,55	od 31–40 let	1507	19,68
do 30 let	367	6	do 30 let	852	14,52
Skupaj	6128	100,00	Skupaj	7656	100,00

Članstvo v ČZS (208 čebelarskih društev in 16 zvez):

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Št. članov ČZS	6.145	6.118	6.420	6.813	7.057	7.556	7.427	7.656	7.791
Povečanje/ zmanjšanje števila članov v primerjavi s prejšnjim letom		- 0,44 %	+ 4,94 %	+ 6,12 %	+ 3,58 %	+ 7,07 %	- 1,70 %	+ 3,08 %	+ 1,76 %
Skupaj povečanje članstva od leta 2007–2015	+ 26,78 %								

Članarina Čebelarske zveze Slovenije za leto 2016

Upravni odbor Čebelarske zveze Slovenije je na svoji 19. redni seji, 13. oktobra 2015, sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2016. Enotna članarina ČZS za leto 2016 je 36 EUR. Znižana članarina za člane, starejše od 80 let, ter za čebelarje invalide I. stopnje je 20 EUR, znižana članarina za učence, dijake in študente je 15 EUR, za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 EUR.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarskih društev prosimo, da članarino zberejo najpozneje do konca januarja 2016 ter jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. SI56 0318 6100 2214 727. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva. Naročnina za Slovenskega čebelarja za naroč-

nike nečebelarje za leto 2016 je 45 EUR, za tujino pa 50 EUR. Posamezna številka SČ stane 4 EUR za člane, za nečlane pa 7 EUR. Blagajnikom in vodstvom čebelarskih društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

Da bi v našo organizacijo – Čebelarsko zvezo Slovenije – vključili čim več čebelarjev, je upravni odbor ČZS sklenil, da čebelarskemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine ČZS pripada nagrada v vrednosti 21 EUR. Za nove člane torej društva v letu 2016 nakažejo ČZS 15 EUR, razliko do enotne članarine v vrednosti 21 EUR pa obdrži kot nagrado.

Upravni odbor ČZS

Oddaja kandidatur za predsednika ČZS

Glede na sklep upravnega odbora ČZS je zadnji rok za oddajo kandidatur za predsednika ČZS 4. januarja 2016. Za pravočasno vloženo se šteje, če je osebno vročena do 4. januarja do 13. ure na sedež

ČZS, oziroma poslana po pošti s poštnim žigom do vključno 4. januarja 2016.

Jože Smrkoli, predsednik komisije za evidentiranje kandidatov za volitve v organe ČZS

Objava dejavnosti

Spoštovane čebelarke, spoštovani čebelarji! Pravijo, da je informacija ZLATO. Ker želim, da ste sproti obveščeni o vsem, kar počnem, sem pred ča-

som začel vse svoje dejavnosti objavljati na www.facebook.com/bostjan.noc.1.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Svetovni dan čebel združuje Slovence in povezuje svet

Na MKGP so že večkrat doslej ponovili, da svetovni dan čebel združuje Slovence in svet. Zato sem na seji UO ČZS predlagal, da skupaj s sodelavci, vodstvom ČZS, člani UO in NO ČZS ... v prihodnjih štirih mesecih obiščem vsa čebelarstva društva.

Člani UO ČZS so predlog potrdili soglasno!

Na pot se bomo odpravili s posebnim kombijem, ki bo polepljen s čebelarskimi fotografijami s poudarkom na promociji svetovnega dne čebel. Obiski društev, katerih cilj je seveda promocija čebelarstva, bodo potekali štiri mesece – začeli bomo 1. decembra in končali na ApiSloveniji v Celju 13. marca. Obiskati več kot 200 čebelarskih društev je zelo zahteven projekt, za katerega urešničitve bomo potrebovali najmanj 25 dni, to pa za nikogar izmed sodelavcev ni mačji kašelj. Kljub vsemu menim, da bi bilo prav, da obiščemo vsako društvo, kajti le tako bodo lahko na kratkem sestanku vsa predstavila svoje probleme in želje ter začutila, da so del ČZS in s tem tudi del pobudnikov »svetovnega dne čebel« ... Vseh obiskov ČD se bom udeležil tudi sam!

A vse to ni najpomembnejše, veliko pomembnejša (in to sta tudi pglavitni namen in cilj projekta) je splošna promocija čebelarstva. Želimo si, da bi se nam na poti pridružile znane osebnosti (kulturniki, športniki, politiki), ki bi spregovorile o pomenu čebel, čebelarstva, uživanja čebeljih pridelkov in predvsem o pomenu svetovnega dne čebel. Na vsa srečanja bomo povabili tudi župane, lokalne medije ..., ob koncu vsakega dneva pa bomo pripravili skupno izjavo za javnost, tako da bo ta še bolj seznanjena s čebelarstvom. **Ob koncu obiska posameznega območja bomo za vse tamkajšnje čebelarje, župane, znane osebe, splošno javnost, medije itd. pripravili še posebno prireditev.**

Za splošno javnost bo vse dni potekala nagradna igra. Ljudje se bodo v nagradno igro lahko vključili tako, da bodo »poiskali« naš kombi in ga fotografirali, nato pa fotografije poslali na ČZS (na e-naslov: 20.maj@czs.si). Vse prejete fotografije bodo sodelovale v žrebanju za bogate nagrade.



Vsak teden bomo izžrebali in podelili nekaj manjših nagrad, glavne nagrade pa bomo izžrebali in podelili ob koncu projekta na ApiSloveniji 13. marca v Celju. V Celju bo na ogled tudi »fotoreportaža« o celotni poti. **Financiranje celotnega projekta nam bodo zagotovili naši partnerji: Medex, Hofer, Zavarovalnica Triglav in Integral Avto Jese-nice.** Prav tako se z eno izmed najbolj poslušanih radijskih postaj v Sloveniji dogovarjamo za medijsko sponzorstvo.

Spoštovani čebelarke in čebelarji, žal pa Vas moram obvestiti, da so nekateri člani upravnega in nadzornega odbora ČZS javno razglašali nesmiselnost tega projekta – celo na MKGP (**in to po so-glasni podpori UO ČZS!**), češ da gre zgolj za promocijo kandidature Boštjana Noča za predsednika ČZS. Res je žalostno, da ta promocijski projekt, ki mi bo vzel zelo veliko časa, spodkopavajo na tak način. **ŽALOSTNO, a RESNIČNO!** Tega početja ne razumem in ga ne mislim komentirati, navajam pa razmišljanje enega izmed članov UO ČZS, ki ga je v zvezi s tem poslal vsem članom UO in NO ČZS. Citiram: *»Ne glede na to, ali bo g. Noč znova kandidiral za predsednika ČZS, bi ta projekt zavrnil le tisti, ki mu je vseeno za slovenski med, vseeno za slovensko čebelarstvo, vseeno za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel. Tistim, ki projekt ustavljate z nerazumljivimi argumenti, predlagam, da ga izpeljete sami, brez predsednika ČZS, če ste sposobni dobiti tolikšno sponzorsko podporo. Prav tako sem prepričan, da bo to medijsko izjemno dobro spremljan projekt, in to tako na državni, še bolj pa na regijski ravni. Veliko državljanov Republike Slovenije ne ve, da si ČZS prizadeva razglasiti 20. maj za svetovni dan čebel. Dodatna propaganda za slovenski med in druge slovenske čebelje pridelke pa ni nikoli odveč.«*

Spoštovana čebelarstva, v prihodnjih dneh vas bo poklical predstavnik ČZS in vam sporočil predvideni datum obiska, o konkretnem kraju obiska pa se boste z njim še dogovorili. V decembrski številki Slovenskega čebelarja bo objavljen razpored obiskov v prihodnjem mesecu. Projekt bo natančno predstavljen tudi na regijskih posvetih. **Želim si, da bi vsi skupaj ustvarili nepozabne dni na terenu in da bi slovensko javnost še bolj poglobljeno seznanili z našim čebelarstvom in našimi čebeljimi pridelki.**

Boštjan Noč, predsednik ČZS



Vsebnost akaricidov v medu in vosku

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Uvod

V SČ smo že večkrat pisali o tem, da uporaba kemičnih sredstev za zatiranje varoj (akaricidov) po večini pušča ostanke v vosku in medu. Ob tem navadno posebej opozarjamo na kumafos, ki ga vsebujeta zdravili Checkmite in Perizin. Kumafos je zelo obstojen, zato se v vosku kopiči, poleg tega pa se prek nog in teles čebel širi po vsem panju. V medu je lahko največ 100 µg kumafosa na kg medu (ali 0,001 mg/kg), njegova najvišja mejna vrednost v vosku pa ni določena. Že vsebnost 1 mg/kg kumafosa v vosku lahko povzroči, da ta zaide tudi v med (Wallner, 1992).

V okviru Uredbe o izvajanju ukrepov na področju čebelarstva zdaj že tri leta izvajamo raziskavo o kopičenju ostankov kumafosa in metabolitov amitraza v čebeljih pridelkih.

Metode

Tako kot lani smo med in vosek tudi letos vzorčili v šestih družinah s konvencionalno prakso. V njih smo leta 2009 varoje zatirali z zdravilom Apivar, leta 2010 smo uporabili Checkmite, v letih 2011, 2012 in 2013 pa timol. V teh letih smo v dveh panjih uporabili Checkmite, v dveh Apivar, v dveh pa timol. Za zimsko zatiranje varoj smo v zadnjih letih v teh panjih uporabili oksalno kislino. Prav tako smo v družinah, ki so bile leta 2013 (kot umetni roji) naseljene v povsem nove panje in na satnice brez ostankov, v letih 2013 in 2014 v dveh družinah uporabili sredstvo Checkmite, v dveh Apivar in v dveh Thymovar.

Ker smo ugotavljali prehajanje kumafosa in amitraza iz starega satja v čebelje pridelke, smo vzorčili med iz tistega satja, pri katerem smo akaricide ugotovili že v vosku satja. V medu smo ugotavljali tudi vsebnost ostankov v mednih pokrovcih. Vzorčili smo večkrat zaleženo satje, deviško satje in satje proste gradnje (tj. deviški sat, ki ni izdelan na satnici).

Med smo vzorčili tako, da smo sat z medom stisnili ter iz medu s precejanjem in posnemanjem odstranili nečistoče (delčke voska ...). Satje, iz katerega smo vzorčili med, smo stopili v vodni kopeli ter tako pridobili čist vosek brez ostankov čebeljih srajčk in drugih nečistoč. Zaradi zagotavljanja homogenosti vzorca smo morali segrevanje v vodni kopeli večkrat ponoviti, zato smo v vodni kopeli stopili tudi medne pokrovice.

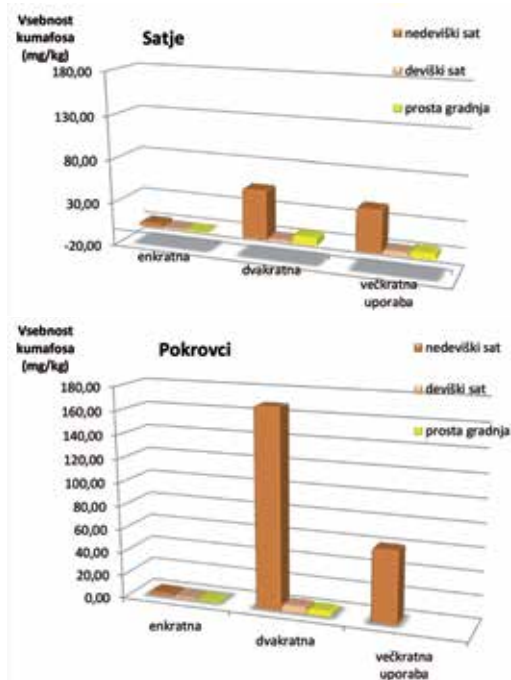
* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Vsebnost kumafosa v vosku in medu v poskusnih razmerah

Rezultate prikazujemo glede na to, kolikokrat je bilo zdravilo uporabljeno – enkrat, dvakrat ali večkrat (trikrat ali štirikrat).

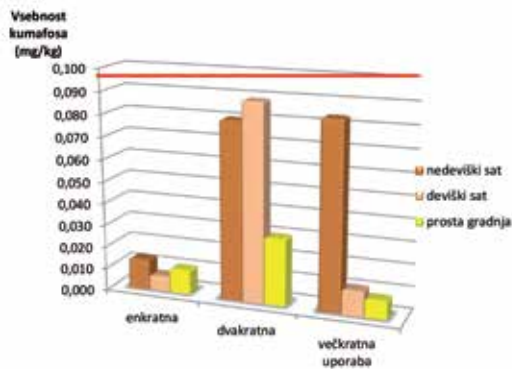
Po enkratni uporabi Checkmita je bilo v vosku starega satja povprečno 4,72 mg kumafosa/kg, v deviškem satju 1,28 mg/kg, v satju proste gradnje pa 1,11 mg/kg. V mednih pokrovcih starega satja ga je bilo povprečno po 2,98 mg/kg, mladega satja 1,49 mg/kg in proste gradnje 0,39 mg/kg. V medu ga je bilo v vseh tipih satja zelo primerljivo približno 0,010 mg/kg; najvišja izmerjena vrednost v medu iz starega satja je bila 0,055 mg/kg, v medu iz deviškega satja pa 0,022 mg/kg.

Po dvakratni uporabi Checkmita je bilo v vosku starega satja povprečno 56,42 mg kumafosa/kg, v deviškem satju 2,51 mg/kg, v satju proste gradnje pa 8,97 mg/kg. V mednih pokrovcih starega satja ga je bilo povprečno 169 mg/kg, mladega satja 5,38 mg/kg in proste gradnje 4,24 mg/kg. **Največje izmer-**



Slika 1 in 2: Vsebnost kumafosa v vosku (satje in voščeni pokrovc) glede na različno uporabo zdravila Checkmite

jeno vrednost smo našli v mednih pokrovcih, in sicer 244 mg/kg! V medu starega satja je bilo povprečno 0,12 mg kumafosa/kg, tolikšna količina pa je po veljavni zakonodaji večja od dovoljene. Največja izmerjena vrednost je bila 0,210 mg/kg, torej dvakrat večja od dovoljene. V medu deviškega satja je bila povprečna vrednost 0,03 mg/kg.



Slika 3: Vsebnost kumafosa v medu glede na različno uporabo zdravila Checkmite

Po večkratni uporabi Checkmita je bilo v vosku starega satja povprečno po 48,13 mg kumafosa/kg, v deviškem satju 4,81 mg/kg, v satju proste gradnje pa 7,15 mg/kg. V mednih pokrovcih starega satja ga je bilo povprečno po 61,56 mg/kg. V medu starega satja je bilo povprečno 0,084 mg kumafosa/kg, največja vrednost pa je bila znova 0,207 mg/kg. V medu deviškega satja je bila povprečna vrednost 0,011 mg/kg.

Ker sta tako deviški vosek kot med vsebovala kumafos tudi po samo enkratni uporabi zdravila Checkmite, lahko potrdimo trditev tujih avtorjev, da ga čebele z voskom raznašajo panju, saj ga sicer v deviškem vosku ne bi smelo biti. Vsekakor ga je deviški vosek vseboval precej manj, to pa potrjuje navodilo, da je treba skrbeti za redno menjavo satja. Občutno več kumafosa smo našli v vosku, ki je bil večkrat pod vplivom te snovi. Če Checkmite uporabimo večkrat, med pa pridobivamo samo iz deviškega satja, so vrednosti v skladu z zakonodajo. Večkratna uporaba Checkmita in pridobivanje medu iz nedeviskega satja pa sta lahko vzroka, da je vsebnost kumafosa v medu prevelika. Najvišjo vsebnost kumafosa v vosku smo našli v vosku mednih pokrovcev, zato izdelava satnic iz njih ni vedno primerna.

Vsebnost metabolitov amitraza v vosku in medu

Lani smo metabolite amitraza našli samo v vosku iz starega satja v panju, v katerem je bil amitraz uporabljen večkrat (0,04 mg/kg), v enem primeru proste gradnje iz tega panja (0,04 mg/kg) in v vosku proste gradnje (0,05 mg/kg) iz roja, v katerem je bil leto prej uporabljen amitraz (Kandolf in sod., 2014). Tokrat smo

metabolite amitraza našli v nekaj več vzorcih, vendar v nobenem več kot 0,36 mg/kg. Ta vrednost je bila izmerjena pri voščenih pokrovcih starega satja po štirikratni uporabi zdravila, ki vsebuje amitraz. Metabolitov amitraza pa nismo našli v medu (Kandolf in sod., 2015).

Niti v vosku niti v medu nismo našli timola.

Redna menjava satja

Tudi letošnji rezultati potrjujejo trditev, ki smo jo zapisali po lanski raziskavi. Ker je vsebnost kumafosa in tudi amitraza večja v starem kot v deviškem satju, vsekakor svetujemo redno menjavo satja. Staro satje izločimo iz čebelarstva, svojega satja pa ne predelujemo v satnice, če smo uporabili Checkmite, še posebej če smo ga uporabili večkrat. Čebelarjem, ki so Checkmite uporabili samo enkrat in nameravajo satnice izdelovati iz svojega voska, priporočamo, da pred tem pošljejo vosek v analizo.

Prav tako jim priporočamo, da panj mehansko temeljito očistijo in poskrbijo za to, da v panju ni pridkov voska in propolisa.

Kupujte satnice iz ekološke pridelave ali jih izdelujte iz svojega voska, če niste uporabljali sredstev, ki vsebujejo kumafos. Ostanke te snovi se namreč nekontrolirano širijo po panju, zato niti deviško satje niti voščeni pokrovci ne zagotavljajo, da v satnicah ne bo kumafosa.

Predvsem pa za zatiranje varoj izvajajte apitehnične ukrepe, zmanjšajte uporabo sintetičnih akaricidov, zlasti kumafosa, in uporabljajte sonaravna sredstva. Poskrbimo, da bomo vosek, ki je obremenjen z ostanki, čim prej odstranili iz naših panjev. ■

Viri:

- Augustin, V. (2010): Pridelava in predelava voska. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije, 72 str.
- Bogdanov, S., Kilchenmann, V., Imdorf, A. (1998): Acaricide Residues in Some Bee Products. Journal of Apicultural Research, let. 37, str. 57–67.
- Bogdanov, S. (2004): Beeswax: Quality Issues Today. Bee World, let. 85, št. 3, str. 46–50.
- Kandolf Borovšak, A., Lilek, N., Samec, T., Noč, B., in Kozmus, P. (2014): Poročilo o ugotavljanju vpliva ostankov zdravil ter drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, na zdravje in preživetje čebeljih družin. Poročilo v skladu z Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2014–2016.
- Kandolf Borovšak, A., Lilek, N., Samec, T., Noč, B., in Kozmus, P. (2015): Poročilo o ugotavljanju vpliva ostankov zdravil ter drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, na zdravje in preživetje čebeljih družin. Poročilo v skladu z Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2014–2016.
- Mikuš, A. (2013): Vpliv kakovosti voska na kakovost čebeljih pridelkov. Zbornik prispevkov ApiSlovenija, 36. Dnevi čebelarstva Celje 2013, str. 23–30.
- Noč, B., Kandolf, A., Lilek, N., Samec, T., Justinec, J. (2013): Poročilo o ugotavljanju ostankov zdravil v čebeljih panjih. Čebelarstva zveza Slovenije.
- Wallner, K. (1992): Diffusion varroazider Wirkstoffe aus dem Wachs in den Honig. Apidologie, let. 23, str. 387–389.

Preverjanje parametrov kakovosti hojovega medu

Jasmina Ahčin*, jasmina.ahcin@gmail.com, Tomaž Polak, tomaz.polak@bf.uni-lj.si in
Mojca Korošec, mojca.korosec@bf.uni-lj.si

Uvod

njegove kakovosti in preverjanje pristnosti je treba stalno preverjati fizikalno-kemijske parametre in izvajati senzorično analizo medu. Ob tem se moramo zavedati, da je lahko tudi sestava vrstnega medu spremenljiva, saj je odvisna od geografskega izvora in leta pridelave. Čebelarji pridelujejo vrstni med tedaj, kadar na določenih območjih intenzivno medu samo ena vrsta rastlin in nektar/mana le-te dominira v končnem proizvodu, tj. medu, kar se odraža v značilnih fizikalno-kemijskih, senzoričnih in pelodnih lastnostih. Med je naravno živilo, ki je zaradi svoje cenjenosti, žal, pogosto tudi predmet potvorb. Za spremljanje

Hojev med je ena izmed vrst manovega medu

Med proizvajajo medonosne čebele (*Apis mellifera*) iz nektarja ali rastlinske mane. Nektar ali medičina je sladek sok, izloček cvetov večine cvetnic, ki jih oprahujejo žuželke. Mana pa nastane iz rastlinskega soka, v katerem so poleg sladkorjev tudi manjše količine beljakovin, organskih kislin, vitaminov in encimov. Poleg čebel pri nastanku manovega medu sodelujejo sprva žuželke (kaparji, ušice, škržati), ki s posebnim sesalom iz živih delov rastlin (npr. lubja, listov) izsesavajo rastlinski sok. Ta je v rastlinah pod visokim pritiskom (turgorjem), ki ga potiska v telo prisesane žuželke. Skoznje se pretaka znatno več snovi, kot jih potrebuje. Večina snovi preide skozi živalice neprebavljenih in te jih izločijo v obliki sladkih kapljic, imenovanih mana. Čebele predelajo mano v končni proizvod – manov med. Ena izmed vrst manovega medu je tudi hojev med. Na splošno so izrazito dobre letine hojovega medu redke, vendar so takrat obilnejše kot na kateri koli drugi rastlini. Povzročitelji medenja na hoji se pojavljajo predvsem julija in avgusta.

Vzorci in analize

V laboratorijih na Oddelku za živilstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani smo analizirali 30 vzorcev medu letnika 2013 z območja celotne Slovenije (Preglednica 1). Kot je bilo zapisano na etiketi oziroma kot so nam povedali čebelarji, naj bi

bili vsi vzorci medu hojevi z izjemo dveh, ki sta bila mešana (hojevo-lipova). Vsem vzorcem medu smo določili vsebnost vode, nekaterih ogljikovih hidratov, skupnih in prostih kislin, laktonov, hidroksimetilfurala, aminokislino prolina, diastazno število, električno prevodnost, vrednost pH in parametre barve. Poleg določitve teh parametrov so vzorce senzorično analizirali tudi štirje izkušeni in šolani preskuševalci medu.

Preglednica 1: Oznaka vzorca in kraj pridelave

Oznaka vzorca	Kraj pridelave
H01	Kobansko na Kozjaku
H02	Notranjska, Mašun
H03	Javorniki, Jurjeva dolina
H04	Krim
H05	Snežnik
H06	Severno Pohorje, Raše
H07	Menišija
H08	Krim
H09	Zreško, Južno Pohorje
H10	Kot, Južno Pohorje
H11	Cerknica, Javorniki
H12	Slovenija
H13	Predgrad (ob Kolpi)
H14	Grčarice
H15	Velika gora
H16	Mala gora
H17	Prilesje
H18	Jakičevo, okolica Rašice
H19	Goriča vas
H20	Velike Lašče
H21	Brankovo, Velike Lašče
H22	Bukovica, Mala gora
H23	Kostel
H24	Loški Potok
H25	Stojna
H26	Slemena
H27	Slemena, Praproče
H28	Ig
HL29	Koroška, Prevalje
HL30	Krim

Senzorična analiza vzorcev medu je potekala v dveh korakih. Preskuševalci so najprej preverili skladnost senzoričnih lastnosti vzorcev s senzoričnimi značilnostmi hojovega medu. Glavne senzorične lastnosti medu so videz, vonj, okus in aroma. Od 30 vzorcev je imelo 18 vzorcev značilne senzorične la-

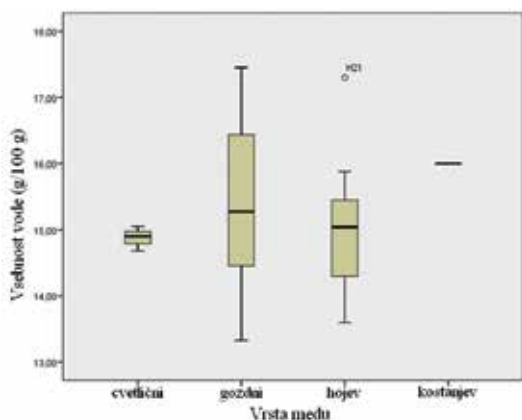
* Mag. inž. živ.
Doc. dr.
Doc. dr.

stnosti hojovega medu: temnejšo sivorjavo barvo z zelenkastim odtenkom, vonj po mleku v prahu, smoli, dimu, bili so srednje sladki, šibke kislosti, imeli so srednje obstojno aromo po mleku v prahu, karamelu ... Na podlagi senzoričnih lastnosti in vrednosti fizikalno-kemijskih parametrov smo vzorce prerezporedili v ustrezno vrsto medu. Tako je bilo poleg 18 vzorcev hojovega medu, 8 vzorcev uvrščeno med gozdni, 3 med cvetlični in 1 vzorec med kostanjev med.

Razprava in sklepi

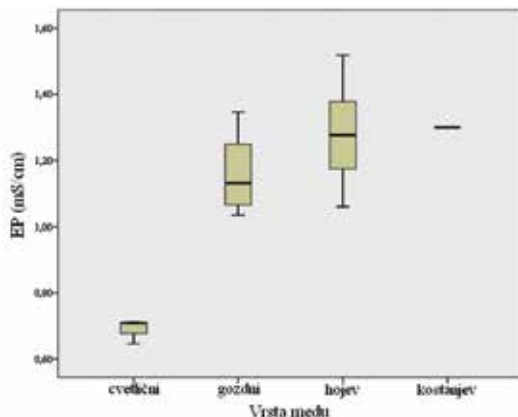
Analiza parametrov kakovosti v vseh analiziranih vzorcih medu, med njimi v 18 hojevih, je pokazala, da so vsi ustrezali zahtevam Pravilnika o medu. Povprečna vsebnost vode v hojevem medu je bila 15 g/100 g, po Pravilniku o medu pa je dovoljenih največ 20 % vode. Pri nobenem od analiziranih hojevih vzorcev medu zato ni bojzani za predčasen pojav fermentacije.

Hidroksimetilfurfural (HMF) je spojina, ki nastaja iz sladkorjev med termično obdelavo živila. S staranjem medu se povečuje tudi koncentracija HMF v njem, vendar s pravilnim skladiščenjem običajno v nekaj letih ne preseže zakonsko dovoljene najvišje vrednosti. Rezultati analize vsebnosti HMF pri vzorcih hojovega medu so pokazali, da je povprečna vrednost 1,00 mg/kg, Pravilnik o medu pa dovoljuje največ 40 mg HMF/ kg medu. Sicer pa med že naravno vsebuje manjše količine HMF; sveži med vsebuje do 10 mg/kg HMF, njegova vsebnost pa se poveča ob pregrevanju medu.



Slika 1: Vsebnost vode (g/100g) v vzorcih štirih vrst medu

Vseh 18 vzorcev hojovega medu, vključno z vzorcem H21, ki na Sliki 1 izstopa od preostalih vzorcev, se glede na vsebnost vode in vsebnost hidroksimetilfurfurala uvršča med medove višje kakovosti, saj niso vsebovali več kot 18 % vode in več kot 15 mg HMF/kg medu.



Slika 2: Električna prevodnost (mS/cm) v vzorcih štirih vrst medu

Na Sliki 2 je s črto prikazana spodnja meja električne prevodnosti (EP) za med iz mane, kot jo določa Pravilnik o medu in je 0,8 mS/cm. Za nektarne vrste medu dovoljuje električno prevodnost do 0,8 mS/cm. Iz slike je razvidno, da je bila električna prevodnost vseh 18 analiziranih vzorcev hojovega medu višja od 0,8 mS/cm, to pa je dokaz, da so vzorci v resnici manovega izvora.

Med iz mane vsebuje več mineralnih snovi in je manj kislega okusa, zato smo pri hojevem medu določili višjo vrednost pH (5,2) kot pri nektarnem oz. cvetličnem medu (4,7). Vsebnost skupnih kislin je vsota prostih kislin in laktonov. Pravilnik o medu določa le zgornjo mejo vsebnosti prostih kislin, ki je 50 mekv prostih kislin/kg. Vsi analizirani vzorci hojovega medu so ustrezali Pravilniku o medu. Povprečna vrednost, 16,3 mekv prostih kislin/kg medu nam pove, da v vzorcih medu ne poteka osmofilna fermentacija.

Rezultati analize vsebnosti aminokisline prolin so pokazali, da je bilo v hojevem medu povprečno 361 mg prolina na kilogram medu. Rezultati kažejo, da izmerjene vrednosti prolina pri hojevem medu niso manjše od 180 mg/kg, zato po priporočilih Mednarodne komisije za med na podlagi vrednosti prolina lahko ocenimo, da je bil med zrel in noben vzorec hojovega medu ni bil ponarejen.

Diastazno število izraža aktivnost encima diastaze, ki zaradi višje temperature izgubi svojo aktivnost. Pravilnik o medu predpisuje, da mora biti vrednost diastaznega števila najmanj 8. Rezultati so pokazali, da je povprečna vrednost diastaznega števila hojovega medu 18,7. Glede na vrednost diastaznega števila in vsebnost HMF sklepamo, da so bili v naši raziskavi analizirani vzorci hojovega medu sveži in niso bili izpostavljeni previsoki temperaturi.

Povprečne vrednosti parametrov barve so L* 36,94, a* 8,01, b* 25,14 in so primerljive s starej-

šimi podatki slovenskih avtorjev za to vrsto medu (Bertoncelj in sod.: L^* : 41,53; a^* : 8,74; b^* : 32,14). Parameter a^* označuje v pozitivnem območju intenzivnost rdeče barve, v negativnem zeleno. Parameter b^* označuje v pozitivnem območju intenzivnost rumene barve, v negativnem modro. Iz rezultata parametra L^* , ki določa svetlost, sklepamo, da so naši vzorci nekoliko temnejši in imajo zato višjo antioksidativno učinkovitost, glede parametra a^* sklepamo, da smo dosegli približno enako intenzivnost rdeče barve in glede parametra b^* , da je bila rumena barva pri naših vzorcih v primerjavi z rezultati raziskav Bertonceljeve in sod. nekoliko izrazitejša. Različna barva je posledica različnih rastlinskih pigmentov (karoteni, ksantofili, klorofili, antociani in drugi), količine beljakovin, aminokislin in drugih dušikovih snovi, kristalizacije, toplotne obdelave in skladiščenja.

Glede ogljikovih hidratov Pravilnik o medu za manov med zahteva najmanj 45 g/100 g skupne vsebnosti fruktoze in glukoze. Analiza ogljikovih hidratov v naših vzorcih hojovega medu je pokazala, da ti ustrezajo omenjeni zahtevi. Izkazalo se je, da je bila količina fruktoze v vseh obravnavanih vzorcih hojovega medu večja od količine glukoze, to pa je v skladu s preostalo literaturo. Za vse vrste manovega medu je značilna manjša vsebnost monosaharidov (fruktoze in glukoze) in večja vsebnost oligosaharidov, predvsem nekaterih trisaharidov, kot sta melicitosa in rafinoza, kljub temu pa nam pri zadnjih dveh ni uspelo dokazati statistično značilne razlike med vrstami medu.

Hojev in gozdni med sta se statistično značilno razlikovala od cvetličnega medu v nekaj parametrih, kot so: električna prevodnost, vrednost L^* in vsebnost nekaterih sladkorjev (fruktoza, maltoza, melibioza z gentibiozo, maltotrioza).

Senzorične lastnosti hojovega medu in njihova intenzivnost

Štirje preskuševalci medu so ovrednotili skupno intenzivnost vonja in arome ter intenzivnost posamezne skupine arome hojovega medu z 10 centimetrsko nestrukturirano lestvico. Z enako lestvico so ovrednotili tudi intenzivnost vsakega od štirih okusov. Na osnovi zbranih rezultatov kvantitativne opisne senzorične analize je bil izdelan preliminarni profil vonja in arome hojovega medu. Skupna intenzivnost vonja in arome te vrste medu sta srednje do zelo intenzivna vonj in aroma. Značilne za hojev med in v njem dobro izražene so arome iz skupine toplih in aromatičnih vonjev in arom. Topla aroma je nežna, mlečna aroma, kot tudi po pečenem, zažganem ... Aromatična skupina arom ima štiri podskupine, ena izmed teh je aroma po smoli, ki je značilna za hojev med. Nekoliko manj izrazite so bile tudi arome

iz drugih skupin, ki si glede na povprečno intenzivnost v vzorcih hojovega medu od največje do najmanjše sledijo v naslednjem vrstnem redu: rastlinska (aroma po lesu, po travi ...), sadna, kemična (aroma po dimu ...), cvetlična in animalna (po pokvarjenem, žarkem, razpadajočem, po žveplu ...). V vzorcih hojovega medu je bila prisotna animalna aroma, vendar majhne intenzivnosti in ne v vseh vzorcih. Okus hojovega medu je bil srednje sladek in šibko kisel, lahko tudi komaj zaznavno slan, v nekaterih vzorcih pa lahko tudi komaj zaznavno grenek.

Vrstni med je težko opredeliti zgolj na podlagi opazovanja

Če med vsebuje mano različnih rastlinskih vrst, ga označimo kot gozdni med. Zmotno je mišljenje, da je gozdni med tisti med, ki je nabran v gozdu. Tako mu lahko rečemo le tedaj, kadar je to manov med. Če pa je nabran na gozdnem cvetju (podrastje, cvetoča drevesa: javor, jesen, akacija, kostanj itd.), je to cvetlični med, ker so čebele nabirale nektar. Prav tako čebele mane ne nabirajo nujno v gozdu. Lahko jo naberejo tudi na grmovju, podrastu, celo na krompirju in nekaterih žitih. Raziskovalno delo potrjuje, da čebelarjevo opazovanje, kdaj in kje čebele nabirajo surovino za med, ni zadosten razlog za zanesljivo določitev vrste medu. Poleg senzorične analize je potrebna tudi določitev fizikalno-kemijskih parametrov in pogosto še analiza cvetnega prahu.

Zahvala

Predstavljeni rezultati so bili pridobljeni v okviru raziskave za magistrsko delo, opravljeno na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Zahvaljujemo se čebelarjem, ki so nam odstopili vzorce za potrebe raziskave. Za pomoč med praktičnim delom se zahvaljujemo ga. Marinki Jan. ■

Viri:

- Ahčin, J. (2015): Preverjanje parametrov kakovosti hojovega medu. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 76 str.
- Bertoncelj, J., Golob, T., Kropf, U., Korošec, M. (2011): Characterisation of Slovenian honeys on the basis of sensory and physicochemical analysis with a chemometric approach. *International Journal of Food Science and Technology*, 46: 1661–1671.
- Golob, T., Jamnik, M., Kropf, U., Bertoncelj, J., Kandolf, A. (2008): Med: značilnosti slovenskega medu. Lukovica, Čebelarstva zveza Slovenije: 84 str.
- Korošec, M. (2012): Določitev fizikalnih in kemijskih parametrov za ugotavljanje pristnosti medu. Doktorska disertacija. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 151 str.
- Kozmus, P., Smodiš Škerl, M. I., Nakrst, M. (2013): Čebelarjenje za vsakogar. Ljubljana, Kmečki glas: 128 str.
- Pravilnik o medu (2011). Uradni list Republike Slovenije, 21, 4: 345–347.
- Rihar, J. (2003): Mana iglavcev. 2. izd., Ljubljana, PAN-SAN d. o. o.: 27–33, 42–43.



Boštjan Kojek*, bostjan.kojek@czs.si

Preprečimo krajo čebel!

Število kraj čebeljih družin in opreme se nenehno povečuje. Najbolj so izpostavljeni čebelnjaki, ki so oddaljeni od naselij, in prosto stoječi nepritrjeni panji. Vodja policijskega okoliša Ribnica Saša Janjič nam je svetoval, kaj lahko sami storimo za zaščito svojega premoženja.

Popišemo vse orodje in stroje v čebelnjaku, si zapišemo njihove serijske številke, tip in morebitne posebnosti. Vrednejše stvari graviramo ali jih označimo z UV-pisalom, katerega zapis je s prostim očesom neviden. Priporočljivo jih je tudi fotografirati. Ti podatki bodo še kako koristili policistom pri iskanju, prepoznavanju in zasegu ukradenih stvari.

Priložnost dela tatu! Nezavarovani predmeti so lažji plen tudi za neuke in naključne tatove. Zato je zelo pomembno dobro fizično varovanje s ključavnicami, ograjami ... Po možnosti predmete dobro pritrdimo, tako da jih tatovi ne morejo odnesti, ne da bi uporabili silo. Vsaj naključni tatovi se temu izogibajo, saj je zagrožena kazen za tatvino premične stvari nižja kot kazen za vlom, vdor ali kakšno drugačno premagovanje ovir (204. in 205. člen Kazenskega zakonika).

Še uspešnejša je kombinacija mehanke in elektronskega varovanja. Ker oddaljeni čebelnjaki po navadi nimajo stalnega električnega napajanja, je

priporočljiva uporaba manjših kamer, ki zaznajo gibanje in pošljejo sliko na vaš mobilni telefon. V tem primeru mora biti na vidnem mestu pritrjena opozorilna tabla, da je objekt pod videonadzorom. **Če te nimamo, posnetek na sodišču ne bo veljal kot dokaz.**

Ker so lahka tarča tatov tudi manjše prevozne enote, jih lahko opremimo s sledilnimi napravami, ki imajo svoje napajanje. Tudi pri teh je cenovni in kakovostni razpon velik, zato se pred namestitvijo posvetujte s strokovnjaki.

* Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Primer obrazca za popis predmetov:

Predmet	Znamka/tip	Ser. št.	Posebnosti (barva, poškodbe)	Označenost
agregat	Honda	123456	odlomljena ročka za zagon	Pod pokrovom je z UV-pisalom zapisan priimek.
točilo	domače izdelave	/	štirisatno	Na spodnji strani pokrova je vtisnjen priimek.
panj	10-satni AŽ	/	zelena na vodni podlagi	Na spodnji strani panja je vžgan priimek.

Večkrat obiščimo čebelnjake, ki niso v naši neposredni bližini. Opazujemo tudi ljudi in avtomobile, ki jih tam navadno ni. Če jih opazite, o tem obvestite vodjo policijskega okoliša v domačem kraju, saj bodo tako pozornejši tudi policisti. Informacije o tem, kdo je vodja domačega policijskega okoliša, dobite na www.policija.si.

Če storilca zalotite pri delu, ga ne skušajte prijeti sami, temveč takoj pokličite policijo. Pri izsleditvi storilca boste najbolj pomagali, če si dobro zapomnite ali takoj zapišete predvsem: osebni opis sumljivih oseb (spol, starost, velikost, obleko, posebne značilnosti obraza, hoje in govora ter drugo), registrsko številko, barvo, znamko in tip vozila ter smer pobega.

Če vas je storilec že obiskal, ničesar ne premikajte in ne pospravljajte, da ne boste uničili koristnih sledi, ki bi lahko pripomogle pri raziskavi. Pomembno je, da o tatvini takoj obvestite policijo, kajti kolikor več časa mine od dogodka, toliko težje je najti sledi. Kaznivo dejanje lahko prijavite na tel. št. 113, na anonimni telefon 080-1200 ali na spletni strani: www.policija.si.



Foto: Marko Borko

Primer sledilne naprave. Grški patent varuje proti krajam panjev, ki so v nekaterih državah dokaj pogoste. Naprava lastniku javlja GPS položaj panjev, zato jih je ob morebitni kraji mogoče izslediti. Seveda tat ne sme vedeti za sledilno napravo, saj jo v tem primeru lahko odstrani iz panjev. Naprava je na stojšču v stanju mirovanja, ko se panji premaknejo, pa se aktivira in začne oddajati signal o svojem položaju. Napravo je mogoče namestiti kamor koli v notranjosti panja.



Elektronsko varovanje s kamero

Foto: Internet

Načrti za samostojno izdelavo panjev

Panj je najpomembnejšo kos čebelarjeve opreme. Z njim mora čebelar v čim krajšem času in s čim manj truda opraviti vsa potrebna opravila. Ker je med

nami veliko čebelarjev, ki so večši mizarских del, smo zanje pripravili načrte za AŽ- in LR-panj, po katerih si lahko ta dva tipa panjev izdelate sami. Opis in načrti obeh panjev so na razpolago na spletni strani ČZS.

Načrt za AŽ-panj: www.czs.si/content/D11

Načrt za LR-panj: www.czs.si/content/D12

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ



Pravi slovenski čebelnjak 2 – kategorija 1: slovenski čebelnjak

Borut Juvanec*, borut.juvanec@stoneshelter.org

Čebelarska zveza Slovenije je za sestavo Registra slovenskih čebelnjakov, ki bo vseboval zbirni seznam podatkov ene izmed najpomembnejših arhitektur v naši državi, objavila razpis, nanj pa se je ozdalo kar precejšnje število čebelarjev. Prejeli smo namreč 21 predlogov, ki so bili pripravljeni resno in s premislekom.

Oblikovane so bile tri kategorije:

1. pravi slovenski čebelnjak,
2. slovenski čebelnjak, starost, in
3. slovenski čebelnjak kot posebnost.

Komisija, ki jo sestavljajo prof. dr. Borut Juvanec kot arhitekt ter g. Franc Šivic in g. Anton Tomec iz ČZS, je leta 2014 opravila zahtevno delo, saj je izbrala 10 objektov, ki so med prispelimi predlogi izstopali. To so:

1.01 Izlake: Loke 62, 1412 Kisovec, last gospe Anice Ključevšek. Predlog: Marjan Dolinšek.

Značilnosti tega čebelnjaka sta predvsem okvirna nosilna konstrukcija lesenih brun s polnili plohov in z dvema vertikalama, od katerih osrednja nosi slemensko lego. Zgornji del je izrazit in je poudarjen z lesenim obojem na obeh bokih. Streha v naklonu 1 : 1 je krita z zarezniki.

1.02 Žvarulje: Žvarulje 19, last gospe Ivanke Logar. Predlog: Miro Prašnikar iz Čebelarskega društva Litija.

Značilna je konstrukcija dveh nosilnih, vertikalnih tramov, med katerima je polnilo iz plohov. Ima zaokrožen sprednji previs, na temeljnem povezniku je naletna deska.

Kompozicija je v globino razširjena in ima prave značilnosti samo v čelu. Čebelnjak je potreben preнове, saj ga bo le tako mogoče oživiti.

1.03 Laze: Laze 11 pod Zasavsko sveto goro, last Janeza Kovačiča. Predlog: Miro Prašnikar.

Nosilna konstrukcija je delno značilna: sprednja lesena stojka nosi slemensko lego predimenzionirane strehe, ki je sicer pravilno oblikovana. Posebnost je zunanji špirovec, ki netipično leži na legah.

Prvotna kritina je bila slama, njegova posebnost pa je podkletitev, ki je za čebelnjake redka.

Tokrat bom podrobneje predstavil zadnjega, ki je v prvi kategoriji dobil zaporedno številko štiri.

1.04 Brdo, Ljubljana: Brdo v Ljubljani, izhaja sicer iz vasi Široka Set pod Zasavsko sveto goro, last Francija Zdešarja. Predlog: Miro Prašnikar.

Čebelnjak je iz vrste enakih čebelnjakov v Zasavju, verjetno iz polovice devetnajstega stoletja, morda je še starejši. Konstrukcija je značilna, z vertikalnimi nosilnimi tramovi, med katere so vloženi vodravni plohi. Streha je obnovljena, krita s slamo, les pa ima značilno rdečkasto barvo.

Ključna značilnost je temeljna mreža tramov, na katere je objekt postavljen in vanjo vezan. Tesarski spoji so zarezovani in samonosni, kadar pa jih je treba okrepiti, so pritrjeni z ročno kovanimi žebli. Spredaj sta masivni stojki, ki nosita slemensko lego, kar je za slovenske čebelnjake najpomembnejše. Špirovci ležijo na legah, srednja je verjetno pri rekonstrukciji izpadla. Za letve so uporabljene manj obdelane veje: zato jih je več in so gostejše. Obdane so s slamo, ki je celo pri rekonstrukciji prave debeline. Žal se ta debelina z leti tanjša in jo bo treba obnoviti.

Na desni strani, kar ni posebej značilno, so vrata. Ta so masivna in imajo tečaje iz vertikalnih lesenih tramičev, ki ležita objeta v temeljnem tramu in na prekladi. Vodila za panje so le delno ohranjena, a so vidne razdalje in njihov položaj. Zaokrožen previs nad vhodi panjev je iz desk, prabitih na zaokrožen,

* Prof. dr., Univerza v Ljubljani, Inštitut vernakularne arhitekture



Temeljna mreža je sestav tramov, ki so položeni navzkriž, a zarežani do četrtnine. In spet nekaj matematike: zareza do četrtnine v vsakem tramu pomeni $\frac{1}{4} + \frac{1}{4} = \frac{1}{2}$, to pa pomeni, da je zgornja polovica trama prosta, prav tako tudi spodnja polovica, v srednji polovici pa sta sklenjena, vsak za četrtnino. Celotna višina temeljne mreže je tako ena in pol ali $\frac{3}{2}$.



Če so v čebelnjaku panji, je notranja konstrukcija le redkokdaj vidna. Pri opuščnem objektu je mogoče imenitno videti konstrukcijo strehe, ki po večini leži na osrednjem stebru, podaljšek pa na zadnji steni telesa.



Slamnata streha je v stranskih robovih vezana v kito. To govori o tem, da je veter na originalni lokaciji najmočnejši prav od strani. Kita namreč veže in varuje, da se slama ne razpre. Poleg tega je še dekorativna, lepa, a to ni njen namen.



Na najimenitnejših čebelnjakih sta odslej pritrjena tablica Čebelarke zveze Slovenije z napisom »Pravi slovenski čebelnjak« in številka. Vse čestitke tako ponosnemu lastniku g. Franciju Zdešarju kot tudi g. Miru Prašnikarju, ki je čebelnjak prenesel, ga rekonstruiral in prijavil ČZS.



Pri nakupu čebelarke opreme Lyson v vrednosti več kot 50 EUR omogočamo članom ČZS 7-odstotni popust. Pri nakupu več kot 200 kg sladkorja pa omogočamo 11-odstotni popust na vso čebelarke opremo Lyson.

LYSON



6-satno samobračalno točilo,
AŽ- in LR-sate
cena: **1.510,18 €**



LR-panj iz polistirena
cena: **74,50 €**



Komora za dekristalizacijo medu
300 l, cena: **1.100,00 €**



Pogače in sladkor za
krmiljenje čebel – ugodno



LR- in AŽ-satnice
cena: **1,05 €**

Preostalo čebelarke opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si
Delovni čas: od ponedeljka do petka: 9.00–13.00 in 16.00–19.00, ob sobotah: 8.00–12.00

Belokranjski hram, d. o. o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, GSM: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

*vse cene vsebujejo DDV

Novice iz sveta

Avstrija



Čebelarji avstrijske dežele Gradiščansko ugotavljajo, da je bila letos v primerjavi s prejšnji leti večina čebeljih družin presenetljivo malo okužena z varo. Še bolj opozorljivo pa je, da so bile med to veliko večino tudi družine, ki so bile hudo napadene. Zakaj takšne razlike, če so čebelarji prejšnje leto in pozimi v vseh panjih enako zatirali varo?



Johann Pilz

Ali postaja večina čebel odporna proti temu zajedavcu, ki je doslej čebelarjem povzročil že toliko škode? Johann Pilz, predsednik Deželne čebelarjske zveze Gradiščanske, opozarja na previdnost. Čebelarji se ne smejo predati skušnjavi, da bi zaradi nenavadno majhne okuženosti čebel z varo opustili zimsko zatiranje v obdobju, ko v panjih ni več zalege. Mogoče je, da so zdrave čebelje družine poleti izropale zaradi varj oslabiljene panje in poleg zaplenjenega medu prinesle domov tudi na tisoče varj. Te so imele v jesenskih mesecih dovolj časa, da so se še dodatno razmnožile, zato so potencialna nevarnost za ropad družine čez zimo.

Franc Šivic

Vir: Pilz, J. (2015): Varroadruck nicht unterschätzen. *Bienen aktuell*, oktober, str. 44.

Francija



Francoski čebelarji so po treh letih končno dočakali normalno medeno letino. To je veliko olajšanje za vse tamkajšnje čebelarje, saj so bili številni že na robu obupa. Vzrok boljšega pridelka medu je poleg ugodnega vremena tudi obilno medenje iglavcev. Gilles Lanio, predsednik Nacionalne zveze francoskih čebelarjev (UNAF), ugotavlja, da je bila medena letina tokrat več kot povprečna, čeprav je na marsikaterih območjih Francije, zlasti na jugu, zaradi



Gilles Lanio

poletne pasje vročine medenje popolnoma odpovedalo. Paša na sončnicah, na katerih so čebelarji pred pojavom neonikotinoidov pridelali od 60–70 % vsega francoskega medu, ni več takšna, kot je bila. Žal so poročali tudi o številnih zastrupitvah čebel, azijski sršeni pa še nikoli niso tako močno napadali čebeljih družin, kot se je to dogajalo letos. ■

Franc Šivic

Vir: Lanio, G. (2015): Enfin une saison apicole plus réconfortante, *Abeilles et Fleurs*, september, str. 3.

Dopolnilo k članku o azijskem sršenu

V SČ, št. 10/2015, je bil na str. 320 objavljen članek o azijskem sršenu, v njem pa tudi opis azijskega in evropskega sršena. Opis dopolnjujemo s podatkom, da so delavke evropskega sršena velike od 18–23 mm, kot je pravilno navedeno v članku, matice pa so

večje, saj merijo od 25–35 mm. Navedena velikost azijskega sršena od 17–32 mm se nanaša na delavke, velikost matice azijskega sršena pa v uporabljenih virih ni navedena. Na podlagi tega opisa bodo čebelarji lahko postavili sum pojava azijskega sršena, najprej pa bodo opazili sršenje delavke. **Uredništvo**

Knjiga o čebelarstvu, kakršne še ni bilo!

Boštjan Noč, predsednik ČZS, brez dlake na jeziku o vsem, kar se je dogajalo na Čebelarjski zvezi Slovenije in na ministrstvih!

Kdo podpira čebelarje in kdo brani le lastne interese? Kako so slovenski čebelarji prišli do najboljšega položaja v vsej svoji zgodovini? Je kdo ponujal podkupnine?

In še: Boštjan Noč razkriva svoj način čebelarjenja skozi leto, vzrejo matic in rezervnih družin. Pove vse o pripravi čebel na pašo v stacionarnem čebelnjaku in o prevoznem čebelarstvu.

Rojen za čebele – knjiga, ki si jo boste zapomnili!

Prednaročilo (plačilo)
do 31. 12. 2015:
15 EUR + ddv

Prednaročilo (plačilo)
od 1. 1. 2016 do izida:
18 EUR + ddv

Po izidu:
22 EUR + ddv

Knjiga izide v februarju 2016. Naročila: zdenka.noc@gmail.com · 040 431 930



Uporaba mravljinčne kisline, ne da bi škodovali čebelam in zalegi

Franc Šivic, francs@silvaapis.si

Čeprav so na čebelarstvu oddelku Agronomske fakultete v Vidmu že pred 20 leti preizkušali in med čebelarji tudi propagirali uporabo mravljinčne kisline za zatiranje varj, so bila njihova prizadevanja neuspešna. Čebelarji so vedno znova ugotavljali, da so temperature poleti, ko prenehajo paše in ko je čas za ukrepe proti temu zajedavcu, previsoke ter da zaradi poškodb zalege in velike smrtnosti matic mravljinčna kislina ne more rešiti problema. Zdaj že pokojni mednarodno priznani strokovnjak dr. Milani je iz mletega sladkorja in mravljinčne kisline celo izdelal neko pasto, podobno ameriškemu MAQS-u, da bi kislina izhlapevala počasneje in blažje delovala na čebele in zalego. Njegova pričakovanja se, žal, niso uresničila. Zato so predvsem ozavešeni italijanski čebelarji raje še naprej uporabljali timol oz. izdelek s trgovskim imenom APILIFE VAR proizvajalca Chemicals Laif iz Vigonze pri Padovi. Tega sicer ni priporočljivo vnašati v panje pri temperaturah, višjih od 30 °C, kljub temu pa so bili njegovi škodljivi učinki, zlasti na zalego, manjši.

Toda nekaterim italijanskim ekološkim čebelarjem mravljinčna kislina ni dala miru. Navduševal jih je zlasti podatek, da je to edino sredstvo, ki ubija varje tudi v celici. Preizkušali so najrazličnejše načine vnašanja te kisline v panj. Med njimi je bil tudi Bruno Marcon, poklicni čebelar iz okolice Trevisa v pokrajini Veneto, eden izmed redkih Italijanov, ki čebelari s sivo kranjsko čebelo. Ko sem ga konec letošnjega avgusta obiskal s skupino 50 čebelarjev iz Mozirja, mi je s sijočim obrazom povedal, da je končno našel rešitev, kako uporabljati mravljinčno kislino, da je

ta učinkovita proti varjam ter da hkrati ne škoduje čebelam in zalegi. Peljal nas je v svoj prevozni čebelnjak in odprl nekaj svojih DB-panjev. Medišča so bila že pred tem odstranjena. Na pokrovi, ki so med plodiščem in streho panja, smo zagledali dvelitske okrogle plastične krmilnike in v njih koščke zelenkaste cvetličarske pene (znamke Oasis), ki jo cvetličarji uporabljajo za ikebane in ki odlično vsrkava tekočine. Gostitelj nam je povedal, da je na koščke te pene za vsako družino nakapal po 90 ml 85-odstotne mravljinčne kisline.

Čeprav je bila zunanja temperatura 32 °C, smo lahko videli, da so bile čebele popolnoma mirne. Ko pa je iz testne podnice potegnil kovinski predal, smo na njem zagledali več sto mrtvih varj. Kar verjeti nismo mogli, kako preprosta, učinkovita in poceni je ta rešitev. Tedaj nam je bilo tudi jasno, kako ta metoda deluje. Ker je krmilnik zgoraj zaprt s plastičnim pokrovom, se izhlapevanje takoj potem, ko je zrak v njem nasičen s hlapi kisline, zmanjša na minimum. Ta nasičeni zrak potem v tulcu sredi krmilnika najde odprtino s premerom 45 mm in začne skozi njo in skozi 45 mm veliko odprtino v pokrovu panja prodirati med sate in čebele v plodišču. Kolikor kisline v obliki hlapov zapusti krmilnik, toliko je tudi izhlapi. Gre torej za krmilnik, ki je hkrati tudi hlapilnik. Ker je izhlapevanje v krmilniku počasno in ker hlapi prav tako počasi prodirajo v plodišče, se čebele ne vznemirjajo, zalega in matice pa niso v nevarnosti. V sedmih dneh izhlapi 90 ml raztopine. Drugi teden čebelar količino kisline poveča na 120 ml, tretji te-



Doziranje mravljinčne kisline na koščke cvetličarske gobe Oasis.



Plastični krmilnik je lahko tudi hlapilnik za mravljinčno kislino.

den pa znova nakapa samo 90 ml. Po treh tednih je zatiranje varoj končano.

Po vrnitvi domov sem v eni izmed naših trgovin s čebelarstvo opremo kupil dva podobna plastična krmilnika (kar nekajkrat cenejša od tistih v Italiji) in ju uporabil za poskus zatiranja varoj z mravljinčno kislino pri dveh svojih čebeljih družinah v LR-panjih, za kateri sem vedel, da sta najbolj okuženi. Plodišči obeh družin sta bili v eni nakladi. Ker je prostornina ene LR-naklade za 30 % manjša od prostornine medišča DB-panja, sem na koščke zelenkaste pene namesto 90 ml nakapal samo 60 ml mravljinčne kisline. Krmilnik sem vstavil na pokrov nad plodiščem in nanj poveznil prazno mediščno naklado. V vsakem pokrovu je bila okrogla odprtina s premerom 45 mm, torej tako velika kot odprtina krmilnika. Hlapi mra-

vlinčne kisline so začeli po nekoliko ovinkasti poti prodirati najprej skozi odprtino v tulcu sredi krmilnika, nato pa tudi skozi enako veliko odprtino v pokrovu med čebele v gnezdu.

Po tednu dni sem odprl pokrova obeh poskusnih družin in ugotovil, da sta mirni in močni ter da je v obeh zalega v vseh razvojnih fazah od jajčec do izlegajočih se čebel, to pa je bil znak, da sta tudi matice živi in zdravi. In rezultat zatiranja: na testni podnici je bilo vse rdeče varoj! Metoda torej deluje, zato jo bom prihodnje leto uporabil pri vseh družinah, še prej pa jo bom moral prilagoditi tudi za zdravljenje čebel v AŽ-panjih. Zanimivo je, da je Lojze Sajevec iz Volčjega Potoka pri Radomljah iz pleksi stekla izdelal krmilnik, ki se je že izkazal tudi za zatiranje varoj z mravljinčno kislino. O tem pa kaj več prihodnjč. ■

DELO ČEBELARJA



Čebelarjeva opravila v novembru

Marko Hrastelj - Ženje, marko.hrastelj@gmail.com

Leto se je prevesilo v pozno jesen. Čebelje družine so skoraj pripravljene na zimo, čaka nas samo še zatiranje varoj pozimi, ko so čebelje družine brez zalege. V tem obdobju naj čebelar svojo pozornost namenja tudi prodaji čebeljih pridelkov in pripravi reprodukcijskega materiala.

Zimsko zatiranje varoj

Ob upoštevanju prejšnjih navodil smo zazimili močne čebelje družine, v katerih pa je po vsej verjetnosti še nekaj varoj. Njihovo navzočnost preverjamo s spremljanjem naravnega odpada na testnih vložkih. Na podlagi te informacije se odločamo, ali je zatiranje potrebno. Z zimskim zatiranjem skušamo kolikor je le mogoče odstraniti varoje iz čebeljih družin, saj jim bomo s tem omogočili dober začetek novega leta na obilnih zimskih zalogah. V oktobrskih navodilih smo zapisali, da si je treba zapomniti, kdaj se je prvič pojavila jesenska slana, saj po tem datumu določamo začetek obdobja brez zalege. Večji dvomljivci (med njimi sem tudi sam) bodo seveda na hitro pogledali v družino ali dve. S posegom ni treba hiteti, saj je časa do novega leta dovolj, želimo pa, da bi bilo zimsko zatiranje z oksalno kislino kar najbolj učinkovito. Zelo diplomatsko povedano: navodila za delo s to kislino boste dobili ob nakupu zdravila ApiBioksal. Malo manj diplomatsko: zelo koristno je prebrati tudi kak članek ali knjigo, v kateri je pojasnjena uporaba oksalne kisli-

ne. Moje osebno mnenje o navodilu je, da svojim čebelarjem ne bi dal tako velike količine in koncentracije oksalne kisline na panj (pri metodi kapanja).

Ko opravimo zatiranje, naše delo še ni končano. Ugotoviti moramo, koliko varoj je odpadlo; včasih je to dobro preveriti tudi s kakim drugim sredstvom (največkrat to počnemo z amitrazom), vendar mora biti to zelo učinkovito. Verjamem, da je ob tem zapisu nekaterim čebelarjem nekoliko nelagodno, vendar se morajo predvsem začetniki naučiti preverjati učinkovitost svojih posegov.

Med zatiranjem lahko iz panjev odstranimo tudi kak nepotreben del, npr. prazno naklado po krmlje-



Varoje so opravile svoje delo.

nju ali zatiranju z mravljinčno kislino, satje iz medišč ipd. Odsvetujem pa dodajanje česar koli, kar bi v panju povečevalo vlago, saj ta čebelam med prezimovanjem škodi, pozneje pa povzroča tudi plesnenje panja, ki skrajšuje njegovo življenjsko dobo. Vsak poseg naj bo premišljen in hiter, brez nepotrebnega vznemirjanja čebel.

Tudi na splošno velja, da od novembra do pomladi z izjemo zatiranja varoj in preverjanja zalog ne posegamo v družine. Če tega nismo storili že oktobra, na panje namestimo varovala pred vstopom glodavcev. Okoli čebelnjakov in stojišč zdaj zgolj redno preverjamo, ali čebele kaj vznemirja oz. ali se ni zgodilo kaj nepredvidenega.

Kuhanje voščin

November je primeren mesec tudi za sortiranje satja in kuhanje voščin. Neustrezno satje prekuhamo v vosek (ali pa ga izrežemo in damo v predelavo). Dobro mlado satje ustrezno uskladiščimo, da ga ne napadejo večje ali glodavci. Najprimernejše je skladiščenje z zamrzovanjem ali hlajenjem, mogoči pa so tudi drugi pristopi, npr. z očetno ali mravljinčno kislino ...

Prodaja čebeljih pridelkov

Ko se ozračje ohladi, nas začnejo pogostejše obiskovati kupci čebeljih pridelkov. Običajna poštenost in spoštovanje do njih od nas zahtevata, da jim ponudimo med, cvetni prah in druge pridelke take, kot jih uživamo tudi sami oz. naše družine. Poleg tega sicer tudi zakonodaja določa, kako morajo biti naši pridelki in izdelki iz njih označeni. Te predpise je treba upoštevati – tudi če čebele pridelke zgolj podarjamo ali prodajamo doma. Ne glede na splošno razširjeno razmeroma negativno nastrojenost proti državnim institucijam in organom pa se je vendarle treba zavedati nekaterih pomembnih dejstev. Država ima zelo dober vpogled v kakovost pridelkov, ki jih dajemo na tržišče. V čebelarstvo vlaga kar precejšnja finančna sredstva, tudi po zaslugi Čebelarke zveze Slovenije, ob tem pa upravičeno pričakuje, da nenehno izboljšujemo kakovost naših čebeljih pridelkov. Prav tako država upravičeno pričakuje, da bo zaradi vlaganj in povečane



Nameščena varovala pred vstopom glodavcev. Žrelo je zoženo na širino ene čebele.

pridelave dobila nekaj denarja povrnjenega, saj z njim financira programe in nova vlaganja v čebelarstvo, pa tudi bolj splošne stvari, kot so zdravstvo, pokojnine, plače javnih uslužbencev, socialne pomoči ipd.

Drug pogled

Tokrat želim omeniti zlasti moč čebeljih družin in zatiranje varoj. Moč čebeljih družin je izjemno pomembna za doziranje in učinkovanje vsakega akaricidnega sredstva, to pa je najbolj tipično npr. pri mravljinčni kislini. V minulih treh mesecih sem opozarjal na moč in združevanje čebeljih družin, saj morajo družine prezimovati z dovolj velikim številom čebel. Zatiranje z oksalno kislino je pri meni že dolgo ustaljena praksa, izjema so samo manj živalne družine oz. slabiči.

Po ekskurziji in obisku pri dr. Liebigu me je eden izmed udeležencev spraševal o zatiranju z oksalno kislino (metoda s kapanjem), ker se mu to nekajkrat ni obneslo. Med pogovorom se je izkazalo, da so se težave pojavile pri šibkih družinah (na približno treh satih oz. v tistih, v katerih je bilo manj kot 5000 čebel), s katerimi se je po zatiranju – navajam – »do novega leta nekaj zgodilo« (beri: najprej so iz panja odstranile velikansko število mrtvic, ob prvem hujšem mrazu pa so odmrle). V takem primeru bi bilo bolje, da bi družine pustili pri miru. ■

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME,
MD OPREMA

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313 po 15 uri
tel.: 05 973 05 36
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.

Oddajamo apartma
„Čebelarjeva hiška“

Terme Olimia

041/726-175

www.turizem.tevzeve-dobrote.si

Za čebelarje 5% popust!

Satje – zdravo domovanje?

Martina Škof*, martina.skof@vf.uni-lj.si

V želji po zdravih oz. neonesnaženih čebeljih pridelkih se zastavlja vprašanje, kako iz panja izločiti čim več kemikalij, ki jih je z leti vsrkalo predvsem satje. V satju in lesenih delih panjev ostajajo več let. Ko berem strokovne članke o tem, kako se po naših čebelnjakih vrtničijo najrazličnejše kemikalije, in to ne samo tiste, ki jih vanje vstavljamo sami, ampak tudi tiste, ki jih čebele nabirajo v svoji okolici, se večkrat resno zamislim. Ob tolikšni onesnaženosti čebele ne morejo izrabiti svojega potenciala, zato so manj odporne proti vedno navzočim bolezenskim klicam. Po mojem mnenju ni prav, da takoj, ko se pojavi problem, tako radi posegamo po »kemiji«. Tudi v skrbi za naše lastno zdravje je na prvem mestu preventiva in šele potem kurativa.

Po logiki torej tudi zaradi drugih onesnaževalcev in bolezenskih klic čebelarje spodbujamo k čim številnejši in čim pogostejši menjavi satov. V dobrih letih jih lahko zamenjamo polovico, sicer pa najmanj tretjino. Na terenu je, žal, še vedno opazen odpor čebelarjev do sprejetja take prakse.

Jeseni, ko čistimo panje, praznimo medišča in čebelje družine pripravljamo na prezimitev, je primeren čas za izločanje starega satja. Vosek prekuhamo, sa-

tnike pa razkužimo s prekuhavanjem v 3-odstotni lužni raztopini in jih pripravimo za uporabo v novi sezoni.

Uspešno lahko sate odvezamemo tudi kadar koli med sezono. Priporočam vam, da jih spomladi skušate odvzeti vsaj pri kateri družini. Tako se boste na en mah znebili velikanskega števila spor poapnele zalege, noseme, tudi spor hude gnilobe. Družini torej poberemo vse sate in jih zamenjamo s satnicami. Če družina ni obolela za hudo gnilobo, je ni treba omešiti v zabojček in dati v karanteno v klet, obvezno pa ji je treba dodajati sladkorno raztopino, ker smo ji z odvzemom satja odvzeli vso hrano. Ta način imenujemo »narejanje umetnih rojev«, pri čemer se čebele vedejo zelo podobno kot v naravnem roju, katerega razvoj ste gotovo že imeli možnost opazovati. Čebele se z vso vneto lotijo dela in kaj hitro zgradijo satje, matica zalega s polno močjo, skupaj z odvzetim zaleženim satjem pa smo se znebili tudi varoj. Kot marsikdo ve, lahko roj že prvo leto prinese nekaj medu. Take družine poleti po večini ne potrebujejo zdravljenja, jeseni pa se lahko odločimo za zatiranje varoj z oksalno kislino, saj po njeni uporabi v vosku ne bo potuhnjenih ostankov.

Za zimsko pripravo na novo sezono torej priporočam, da si pripravite nekoliko večje zaloge novih satnikov in poskusite kako poapnelo, noseravo ali drugače prizadeto družino spomladi poživiti kar z »menjavo stanovanja« ali s »spomladanskim čiščenjem«. ■

* Dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Ljubljana

ČEBELJE PAŠE

Cvetoče grede medovitih trajnic na javnih površinah

Jožica Golob - Klančič*, trajnice@trajnice.com

Čebelarstvo oz. čebele in njihovi pridelki so v Sloveniji pomemben del gospodarstva, vedno več ljudi pa se zaveda tudi njihovega pomena za zdravo okolje. Žal pa pri urejanju in zasajanju javnih zelenih površin pri nas še vedno niso dovolj upošteevane medovite rastline.

Poleg dreves in grmovnic so medovite tudi številne zelnate trajnice, ki imajo zaradi barvitosti svojega cvetja posebno uporabno vrednost povsod tam, kjer želimo hitreje doseči vidne estetske učinke, kot to lahko dosežemo z olesenelimi rastlinami. Drevo

potrebuje desetletja za polno razrast, s trajnicami pa dokončen učinek dosežemo že v letu ali dveh.

Žal marsikje še vedno vladajo predsodki in bojazni, češ da čebele ne sodijo v bližino šol in vrtcev oz. tja, kjer se zadržuje veliko ljudi, zato se tu in tam kdo še vedno izogiba sajenju medovitih rastlin. Temu se lahko izognemo le z ozavešanjem ljudi o tem, da čebele na paši niso napadalne, saj pikajo le tedaj, kadar branijo gnezdo ali so življenjsko ogrožene. Med nabiranjem peloda in medicij jih torej lahko brez vsake nevarnosti opazujemo povsem od blizu – celo pobožamo jih lahko. Najboljši način ozave-

* Univ. dipl. inž. hortikulture in krajinske arhitekture

Foto: Vincenc Klančnik



Krožišče s trajnicami v Slovenj Gradcu

ščanja pa je, da lepoto cvetja, na katerem se pasejo čebele, pokažemo tam, kjer je veliko ljudi. To so lahko gredice pred javnimi stavbami v naseljih, javnih parkih, na trgih in ob prometnicah, ob turističnih objektih in povsod tam, kjer hočemo z urejenim in zdravim okoljem poskrbeti tudi za lep videz.

Medovite trajnice za sajenje na javnih površinah moramo izbrati še posebej preudarno, saj od njih poleg drugega pričakujemo tudi to, da ne bodo zahtevne za vzdrževanje ter da bodo živele leta in leta ali celo desetletja. Med velikim številom vrst in sort trpežnih in dolgoživih trajnic jih izbiramo tudi po njihovi višini, barvi in času cvetenja ter po primernosti za določene podnebne in talne razmere. Če nam pri tem pomagajo strokovnjaki, ki jih dobro poznajo, ne bo nevarnosti, da naredimo napako pri izboru. To je tudi najboljši način, da se odločimo za pravo gostoto sajenja, saj se različne trajnice različno razraščajo in torej ne potrebujejo vse enako prostora. Predvsem pa morajo biti sadike medovitih trajnic, tudi za javne zelene površine, vzgojene čim bolj naravno, saj take tudi pozneje pri vzdrževanju ne bodo potrebovale posebnih ukrepov.

Foto: Vincenc Klančnik



Del velikih in razgibanih gred ob sprehajalni poti v Slovenj Gradcu – ameriški slamniki in rudbekije v večjih skupinah



Foto: Vincenc Klančnik

Čebelja paša na ameriškem slamniku na mestni gredi

Med cveticami so najracionalnejša rešitev prav trajnice in te postajajo povsod po svetu najpogostejši element barvitosti na javnih zelenih površinah. Če izberemo še medovite, toliko bolje.

Da bi bila saditev medovitih trajnic res racionalna rešitev, da bi torej za ta namen porabili čim manj javnega denarja za čim večjo učinkovitost, moramo pri načrtovanju nasadov upoštevati nekaj osnovnih napotkov.

Potrebo po zalivanju lahko zmanjšamo na minimum že s temeljito pripravo tal. Dovolj globoka tla z ilovnato peščeno sestavo krajavnega izvora in dovolj veliko vsebnostjo humusa, prav tako krajavnega izvora, po navadi – razen ob izjemnih sušah – zadržujejo dovolj padavinske vode. Če ob tem izberemo še trajnice, ki so prilagojene na naše podnebne razmere in za katere je značilna visoka toleranca na morebitno občasno pomanjkanje vode, so drage namakalne naprave z avtomatskim zalivanjem tako rekoč nepotrebne. Tako bo morebitno zalivanje ob izjemnih sušah veliko smotrneje izvesti ročno. Res pa je, da možnost rednega zalivanja z namakalnimi napravami poveča izbiro vrst in sort, ki bi jih lahko zasadili, in je hkrati tudi znak res visokega standarda urejanja našega okolja. Racionalno izrabo padavinske vode (in torej zmanjšanje ali izničenje potrebe po zalivanju) občutno izboljšamo tudi s tem, da skrbimo za obdelanost ali pokritost tal. Takoj po sajenju lahko poskrbimo za nežno zastirko iz slame ali podobnih materialov, po letu ali dveh pa bodo trajnice tla že same pokrile s svojo razrastjo.

Nasadi trajnic morajo biti vedno sestavljeni iz večjih skupin enakih rastlin, saj bomo s tem zagotovili njihovo večjo učinkovitost ob manjšem vzdrževanju. Kljub temu pa je treba poskrbeti, da bo nasad sestavljen iz toliko vrst in sort, da bo zanimiv večji del leta. Pri medovitih trajnicah je pač najpomembnejše cvetenje. Zato mora večino leta nekaj cveteti.

Primer izbire medovitih trajnic, ki so dolgo žive in hkrati nezahtevne za vzdrževanje, je naveden po času cvetenja, tako da si posamezne vrste sledijo od marca do oktobra: Skalni grobeljnik (*Alyssum saxatile* 'Summit'), rdečecvetoči drobnjak (*Allium schoenoprasum* 'Forescate'), nizka in trpežna sivka (*Lavandula an-*

gustifolia 'Hidcote Blue Strain'), ena izmed sort trpežnih ameriških slamnikov (*Echinacea purpurea* 'Magnus Superior'), dobra stara rudbekija (*Rudbeckia sullivanti* 'Goldsturm'), različne nizke jesenske astre (npr. *Aster dumosus* 'Blauer Gletscher') in kot zadnje hermelička (npr. *Sedum telephium* 'Herbstfreunde'). ■

SMGO



Kako ohranjam kakovost medu pri točenju in polnjenju?

Franc Podrižnik, franjo.podriznik@gmail.com

V procesu pridobivanja medu moramo čebelarji ohraniti njegove prvobitne lastnosti, kot uporabnik sistema SMGO pa moram biti na to še posebej pozoren. Medu nikoli ne točim iz zimske prehrane čebel, v kateri je sladkor, zato te sate pred pašo umaknem iz panjev. Zagotavljam tako higieno prostora in opreme kot tudi osebno higieno. Uporabljam dovoljena čistila. Za umivanje uporabljam tekočo vodo s potrdilom o ustreznosti. Za brisanje uporabljam papirnate brisače. Točilo, oprema za točenje in posoda za skladiščenje so izdelani iz materialov s potrdilom, da so primerni za živila.

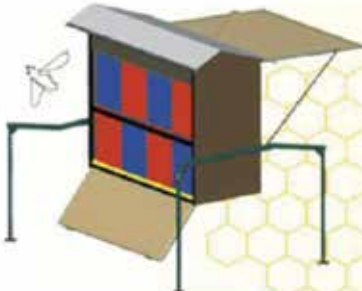
Tuji delci ne spadajo v med, zato je prostor za točenje zavarovan pred vdorom žuželk ali drugih živali. Pri umiritvi čebel ne pretiravam z dimljenjem, da se med ne navzame tujega vonja. V mediščih panjev je v veliki večini deviško, nikoli zaleženo satje. Če se zgodi (čas obilne paše), da moram iztočiti tudi kak sat iz plodišča, pazim, da v njem ni zalege. Pred točenjem preverjam zrelost medu. Zagotavljam senzorične parametre in sledljivost medu. Ostanke voščin in tuje delce odstranim s primernim cedilom. Polne posode sproti opremim z datumom točenja in s podatkom o vsebnosti vode, ki jo izmerim z refraktometrom. Po nekaj dneh v posodah posnamem še preostale del-

ce voščin, ki se dvignejo na površje, in izmerim električno prevodnost, da potrdim (ali pa tudi ne) svoje mnenje o kakovosti in sorti medu. Med shranim v zatemnjen, suh in hladen prostor, v katerem počaka na polnjenje v embalažo za prodajo na drobno.

Prostor za polnjenje v embalažo za prodajo na drobno mora biti prav tako čist, brez mrčesa, tujih vonjav in drugih tujih delcev v zraku. Kot polnilnico uporabljam kar domačo kuhinjo, seveda pa med točenjem ne opravljam drugih kuhinjskih del. Embalaža, kot so kozarci in pokrovi, morajo biti čisti, brez tujih vonjav. Kristaliziran med utekočinim z dovoljenimi napravami pri temperaturi do 40 °C.

Ob točenju, polnjenju, prodaji oziroma ob kakršnem koli drugem delu s čebeljimi pridelki pazim, da nisem prehlajen ali morebiti okužen s kako drugo nalezljivo boleznijo. Vse pomembne podatke o pridobivanju medu zapisujem v obrazce HACCP in SMGO.

Kot terenski svetovalec se pri presoji obratov o teh merilih na podlagi vprašalnika pogovorim s čebelarji. Čebelarji po večini izpolnjujejo temeljne pogoje in s tem pridobijo certifikat SMGO, manjše pomanjkljivosti pa so v vključene v korekcijske ukrepe, ki jih morajo čebelarji odpraviti pozneje. ■



„Čebelica na rajžo gre“

Izdelava prevoznih čebelnjakov
prilagodljiva notranja stena

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si, info@cebelnjaki.si
telefon: 031 681 589



Čebelarstvo in Mestna občina Ljubljana

Podeželje Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju MOL) obsega kar dve tretjini njenega celotnega območja. Gre za prostor, ki ga je stoletja sooblikoval in ustvarjal kmet in na katerem se kmetijske in gozdne površine zdaj prepletajo z naselji. MOL z ukrepi, ki spodbujajo razvoj kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti, skrbi za večjo kakovost življenja na podeželju. Posebno skrb namenja čebelarstvu in čebelarjem.

Na območju MOL zdaj deluje pet čebelarskih društev, v katerih so združeni približno trije odstotki vseh slovenskih čebelarjev. Po nastanku so to najstarejša stanovska društva v MOL – ČD Tacen (1919), ČD Moste-Polje (1921) in ČD Barje (1933). Mlajši po nastanku sta ČD Ljubljana in Urbani čebelar. V zadnjem so združeni čebelarji, ki čebelarijo na strehah hiš v mestu. MOL skrbi za ohranjanje čebelarstva na več načinov. Vsako leto prek javnih razpisov sofinancira obnovo in postavitev čebelnjakov ter program dela čebelarskih društev. Zadnjih pet let MOL intenzivno in načrtno zasaja medovite rastline na javnih površinah in s tem skrbi za ugodne razmere za pašo čebel. Skrbi za gozd, ki prekriva kar 189 ha površine MOL in v katerem je kar 10 odstotkov kostanja, ki ponuja bogato pašo čebelam lokalnih in drugih čebelarjev.

Zaradi vsega tega se je MOL odločila zasnovati in postaviti Ljubljansko Čebeljo pot. Zaradi razmera velike površine, na kateri se razteza MOL, je pot zasnovana kot kombinacija točkovnih in zveznih predstavitev posameznih vsebin. Na posameznih točkovnih predstavitev se bodo predstavljali posamezni ponudniki medu ter z medom in čebelarjenjem povezane dejavnosti. Zvezne predstavitve, v obliki



Foto: Maruška Markovčič

Čebelarji v okviru promocijsko-prodajnih dogodkov v središču Ljubljane

krožne poti, bodo med seboj povezale različne točke po mestu, na katerih bo mogoče slediti kulturni in naravni dediščini, ki je povezana s čebelarjenjem od Plečnika do Medarske ulice in učnega čebelnjaka v Botaničnem vrtu. Vse dejavnosti, povezane s potjo, bodo v okviru Medenega koledarja dogodkov napovedane mesec dni vnaprej. Zaradi svojega inovativnega pristopa je pot brez dvoma velik turistični potencial. Prav tako bo pripomogla k večji prepoznavnosti lokalnih ponudnikov, bogastva kulturne in zgodovinske dediščine MOL na področju čebelarjenja, mesto pa bo pridobilo zanimivo protokolarno darilo – Ljubljanski med. Pot je s simbolnim mazanjem medu na kruh, v sredo, 7. oktobra 2015, slavnostno odprl župan MOL, gospod Zoran Jankovič.

Maruška Markovčič, MOL

Odprtje Čebelje poti v Ljubljani



V Botaničnem vrtu v Ljubljani je bila 7. oktobra 2015 slovesno odprta ČebeLJa pot. S simbolno pokušnjo »Ljubljanskega medu« je pot odprl župan Zoran Jankovič. Ob tem je tudi napovedal, da bo ob prevzemu prehodne zastave Zelene prestolnice Evrope, spomladi 2016 v Bruslju, vsem evropskim parlamentarcem podaril »Ljubljanski med«, ta pa bo odslej tudi protokolarno darilo Mestne občine Ljubljana.

Zaslugo za to, da je Ljubljana prejela ta prestižni naziv za leto 2016 ima med drugim tudi med s Cankarjevega doma. Naziv »Zelena prestolnica Evrope« vsako leto prejme mesto z visokimi okoljskimi standardi in z zavezo k ambicioznim ciljem za nadaljnje okoljske izboljšave in trajnostni razvoj.

Ljubljana je v finalnem izboru zmagala v ostri konkurenci mest, kot so Essen (Nemčija), Nijmegen (Nizozemska), Oslo (Norveška) in Umea (Švedska). Poleg drugega je k svoji kandidaturi predložila tudi potrdilo kontrolnega inštituta iz Bremna (Nemčija), ki je analiziral med s Cankarjevega doma in potrdil njegovo popolno neoporečnost ter



Foto: Aleš Süssinger

Podpredsednik ČZS g. Marko Alauf med slovesnim nagovorom v Botaničnem vrtu



Foto: Aleš Sussinger

Etiketa za »Ljubljanski med«

odsotnost težkih kovin, pesticidov, insekticidov in drugih nečistoč.

Slovesnega odprtja Čebelje poti so se udeležili tudi predstavniki ČZS: predsednik Boštjan Noč, podpredsednik Marko Alauf in mag. Andreja Kandolf Borovšak. V imenu ČZS je navzoče nagovoril g. Alauf. V svojem nagovoru se je zahvalil Mestni občini Ljubljana za dozdajšnje sodelovanje s čebelarji ter poudaril pomen čebel za okolje. Ob koncu je dejal, da bo Ljubljana poslej ne samo najlepše mesto na svetu, temveč tudi najslajše.

Priprave za izdelavo poti in pot samo je podrobneje opisala Maruška Markovčič, višja svetovalka na Odseku za razvoj podeželja, ki deluje v okviru Oddelka za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana. Prav ona je najbolj zaslužna za združitev ljubljanskih čebelarjev in drugih zainteresiranih pri snovanju in izdelavi te poti. Kot je sama poudarila, si ni predstavljala, da bo pot dobila take razsežnosti, kot jih ima že zdaj. Zasnovana je kot dve povezani celoti. Prvo širšo celoto ponazarja podeželski prostor Mestne občine Ljubljana s čebelarji, ponudniki medu in čebeljih pridelkov, druga pa povezuje različne institucije in vsebine, ki so tako ali drugače povezane s čebelarjenjem v urbanem jedru, tudi z vidika narave in kulture. Nastala je po načelu »od spodaj navzgor«. Na prvih sestankih z ljubljanskimi čebelarskimi društvi (Moste-Polje, Barje, Tacen, Ljubljana - Center, Urbani čebelar) so bili postavljeni strokovni temelji. Vse vključene institucije in ponudniki so razmišljali, kako ponudbo posameznikov povezati v večjo celoto, kajti vsak je izhajal iz svoje dejavnosti. Pot je temelj za razvoj pedagoških in turističnih vsebin, za interpretacijo dediščine ter za večjo ozaveščenost meščanov o pomembnosti čebel. Njen obseg se bo s časom gotovo povečeval, saj je še dosti idej o njeni nadgradnji. Bolj kot o fizični poti pa lahko govorimo o gibanju, povezovanju in mreženju enako mislečih, je še poudarila Maruška Markovčič.

Kot je zapisano v zgibanki, ki so jo prejeli udeleženci odprtja poti, tradicija čebelarjenja v Ljubljani in njeni okolici sega že v obdobje prvih prazgodovin-



Foto: Aleš Sussinger

Obnovljen Plečnikov čebelnjak v Trnovem

skih naselbin. Ime vasi Medno je celo izpeljanka iz besede medovit, in kot je razvidno iz srednjeveških zapisov, se je nekdaj imenovala Medovno. Konec 19. stoletja je na Kongresnem trgu potekala živahna prodaja medu na debelo, prodaja medu na drobno pa je do uvedbe tramvajske proge leta 1901 potekala na ulici ob Škofiji. Ta se še dandanes imenuje Medarska ulica. Čebelo in panj najdemo na najstarejšem mestnem izvesku Mestne hranilnice na Čopovi ulici. Tako Plečnik kot tudi številne meščanske družine so imeli na svojih vrtovih čebelnjake. Na območju Mestne občine Ljubljana delujejo kar 3 % vseh slovenskih čebelarjev in imajo več kot 4500 panjev. V Ljubljani zdaj spremljamo tudi razcvet urbanega čebelarjenja s pionirjem na tem področju – Cankarjevim domom na čelu. Med, pridelan na območju Mestne občine Ljubljana, je izjemno kakovosten. Zaradi vsega tega in številnih drugih vsebin je bila zasnovana Čebelja pot.

Speljana je po središču Ljubljane in povezuje različne točke, na katerih sta v ospredju kulturna in naravna dediščina. S svojim inovativnim pristopom ponuja velik turistični potencial, omogoča dejavnosti za večjo prepoznavnost lokalnih ponudnikov čebeljih



Foto: Aleš Sussinger

Prva skupina udeležencev odprtja Čebelje poti si z zanimanjem ogleduje nakladne panje na strehi Cankarjevega doma. Letošnje točenje je dalo 80 kg kakovostnega medu.

pridelkov in izdelkov iz njih ter kot prepoznaven in samostojen proizvod uvaža »Ljubljanski med«. V širšo pot so vključeni tudi ponudniki medu in čebeljih pridelkov z območja Mestne občine Ljubljana.

Del udeležencev slovesnega odprtja poti se je po končanem uradnem delu podal tudi na prvi vodeni ogled, a ga je žal motil dež: po delu Čebelje poti od Botaničnega vrta do Plečnikove hiše v Trnovem (ogled vrta s čebelnjakom), od tam do Cankarjevega doma (ogled panjev na njegovi strešni

terasi), nato pa mimo Prirodoslovnega muzeja in izveska čebele na vratih ob Muzejski ulici do Slovenske ceste, kjer so na novo posajeni medoviti mali jesi. Pot se konča pri najstarejšem izvesku panja na Čopovi ulici v Ljubljani. Podrobnejše informacije o Čebelji poti je mogoče najti na spletni strani: www.ljubljana.si/si/zeleni-prag-ljubljane/ponudba/čebelja-pot. Čebelja pot – srečno pot!

Aleš Süssinger, ČD Barje

Obisk ruskih čebelarjev v Sloveniji

Skupina osmih čebelarjev iz Rusije je bila junija letos na strokovnem obisku v Sloveniji. Večina jih je bila iz Moskve, eden pa je prišel iz Samare, mesta iz Povolžja. Delegacijo »Društva čebelarjev prestolnice« sta vodila osemindesetletni predsednik Arkadij Panjšin in tajnik društva Sergej Babajev, ki je ekskurzijo tudi organiziral.

G. Babajev je bil tokrat že četrtič na obisku v Sloveniji, saj ga je naša država navdušila s svojimi lepotami in z razvitostjo čebelarstva. Na spletni strani podjetja Spe Viostr (www.viostr.ru), ki se ukvarja s čebelsko opremo in katerega tehnični direktor je g. Babajev, je decembra 2014 ekskurzijo napovedal v rubriki z naslovom »Slovenija 2015«. V njej je med drugim predstavil kranjsko sivko, s katero čebelarji tudi sam, tako kot tudi večina iz skupine. Predstavil je še AŽ-panj ter slovenski kozarec za med, s katerima se je seznanil na obisku pri čebelarju in apiterapevtu Karlu Vogrinčiču.

V programu obiska gostov iz Rusije so bili številni obiski in ogledi. Kot prvega so obiskali prav g. Vogrinčiča in z izjemnim zanimanjem poslušali pripoved o izkušnjah biodinamičnega čebelarjenja ter predavanje o apiterapiji. Tudi na obisku pri Aleksandru Mikušu



Foto: Aleš Süssinger

Spominska fotografija na plemenilni postaji v Kamniški Bistrici s predsednikom ČD Kamnik Štefanom Virjentom (desno), ki je za goste iz Rusije organiziral gostoljuben sprejem.

v Kamniku so prisluhnili njegovim izkušnjam z biodinamičnim in ekološkim čebelarjenjem, njihov gostitelj pa se je potrudil in predstavitev pripravil v ruščini. Pozneje so si gostje ogledali še plemenilno postajo v Kamniški Bistrici, kjer so jih v svojem novem domu pri plemenilni postaji prijazno sprejeli kamniški čebelar-

Arkadij Panjšin, predsednik Društva čebelarjev prestolnice, je najstarejši čebelar v Moskvi. Letos bo dopolnil 88 let. S čebelarstvom se ukvarja od leta 1972, ko je začel čebelariti z dvema panjema. Zdaj ima 23 panjev na svoji dači severno od Moskve. Čebelarji stacionarno z DB-panji. Povprečni donos na panj v sezoni je od 40–60 kg medu. Čebelarji s kranjsko sivko.

Sergej Babajev, tajnik Društva čebelarjev prestolnice, samostojno čebelari 12 let, pred tem pa je bil osem let čebelarjev pomočnik. Ima 45 LR-panjev, čebelarji stacionarno. Povprečen donos medu je 25 kg na panj pri enomatičnem čebelarjenju ter 50–60 kg na panj pri dvomatičnem čebelarjenju. Toči enkrat v sezoni, avgusta. Čebelarji s kranjsko sivko.



Skupinska slika pri čebelarstvu Vogrinčič v Moči pri Pernici. Predsednik »Društva čebelarjev prestolnice« Arkadij Panjšin (prva vrsta, sredina)

Foto: Aleš Süssinger

Foto: Aleš Süssinger



Gostje so si z zanimanjem ogledali tudi Center gorenjskih čebelarjev v Lescah, kjer so jih sprejeli predsednik ČD Radovljica Franc Šolar (drugi z leve), Jožef Korošec in Janez Luznar (oba v sredini zadaj).

ji. Vsi gostje, ki že čebelarijo s kranjsko sivko, cenijo njeno mirnost, delavnost ter dobro prenašanje mraza. Iz Kamnika jih je pot vodila v Lesce, v Čebelarški razvojno-izobraževalni center Gorenjske. Pred tem so se ustavili v Radovljici in si ogledali tamkajšnji čebelarški muzej. Po ogledu leškega centra je čebelar Janez Luznar goste iz Rusije odpeljal na svoje pasišče v Begunje. Lep zaključek dneva na Gorenjskem pa je bil obisk čebelnjaka Antona Janše v Breznici.

Obiskali so tudi sedež ČZS na Brdu pri Lukovici, kjer je vodstvo ČZS gostom temeljito predstavilo slovensko čebelarstvo in delovanje ČZS. Posebej sta jim bili predstavljeni dve pobudi, s katerima ČZS uspešno prodira v Evropo in širše: medeni zajtrk ter



Foto: Aleš Süssinger

Na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici sta dr. Peter Kozmus in podpredsednik Marko Alauf gostom iz Rusije ob tradicionalnem medenem zajtrku predstavila slovensko čebelarstvo ter nekatere pobude ČZS, poleg medenega zajtrka še posebej predlog za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel. Vodstvo delegacije iz Rusije je ob navzočnosti predstavnika ruskega veleposlaništva v Sloveniji g. Ivanova (četrti z desne) podpisalo listino o podpori pobudi za razglasitev svetovnega dneva čebel.

svetovni dan čebel. Ruska delegacija je z veseljem podprla drugo pobudo ter podpisala listino o podpori. Med obiskom v Sloveniji je delegacija obiskala tudi nekatere proizvajalce in dobavitelje čebelarске opreme. Verjamem, da je bil s tem položen tudi temeljni kamen razvoja poslovnih odnosov na področju čebelarstva med Slovenijo in Rusijo.

Aleš Süssinger, ČD Barje

Strokovna ekskurzija v Avstrijo

Kot vsako leto smo se člani ČD Planina pri Sevnici in ČD Slivnica tudi letos odpravili na strokovno ekskurzijo, tokrat v Avstrijo. Kljub turobnemu vremenu je bilo razpoloženje na avtobusu prijetno. Nekoliko nas je ogrela medica, ki so jo naši člani prinesli s seboj, nekoliko pa tudi mnenja, ki smo si jih izmenjavali o čebelarški letini, ob tem pa smo poslušali še našega strokovnega vodnika, ki nam je opisoval pokrajine in kraje, skozi katere smo se vozili. Kmalu smo se približali našemu prvemu cilju – glavnemu mestu avstrijske Štajerske in hkrati drugemu največjemu mestu Republike Avstrije – Gradcu. Najprej smo se z vzpenjačo odpravili na Grajski hrib z znamenitim urnim stolpom Schlossberg, s katerega se nam je ponudil čudovit pogled na mesto. Z griča smo se peš spustili v staro mestno jedro in prispeli do stavbe Deželne orožarne, v kateri so v štirih nadstropjih shranjeni izjemni primerki starega orožja.



Foto: Rihard Stopinšek

Po dobri malici smo nadaljevali pot k tretjemu oz. h glavnemu cilju našega izleta – Čebelarstvu Ulz v kraju Pöllau bei Gleisdorf. Lastnik čebelarstva, znameniti Josef Ulz, gospodari z več kot 200 nakladnimi panji, nameščenimi na stojščih v različnih avstrijskih krajih. G. Ulz je bil do upokojitve predsednik Čebe-

larske zveze Avstrije in ravnatelj čebelarške šole v Gradcu, svoje izkušnje in znanje pa je posredoval tudi slovenskim čebelarjem na različnih izobraževanjih v Sloveniji. V njegovi domači učilnici nam je besedno in slikovno predstavil delo v svojem čebelarstvu ter med drugim tudi strokovno opisal zatiranje varoj. Po predavanju smo si ogledali še njegove proizvodne prostore. Glede na količino čebeljih družin in količino pridelanega medu ima proizvodnjo bolj ali manj avtomatizirano. Med po večini skladišči v posodah iz nerjavnega jekla, ki so v klimatiziranih in ohlajenih prostorih zložene na palete. Ob našem obisku je bilo v skladišču približno 16 ton medu. Čebelje panje na tipizirani avtomobilski prikolici za nakladne panje prevaža iz kraja v kraj, tudi na 150 km oddaljena stojišča. Po večini prideluje cvetlični in akacijev med. Zanimiv je tudi podatek, da avstrijski sadjarji čebelarjem plačujejo za opraske nasadov sadnih drev. Poleg proizvodnje ima v neposredni bližini tudi

lepo urejeno čebelarno za prodajo medu in drugih izdelkov iz medu in voska.

Po tri ure trajajočem obisku smo se pred čebelarno za spomin še fotografirali z lastnikom, popili njegov medeni liker, se zahvalili za gostoljubje in se odpravili proti Sloveniji, kjer nas je s poznim kosilom ter z degustacijo mošta in vina v čudoviti vinski kleti čakala zadnja postaja našega izleta, izletniška kmetija Breznik v Cerkvenjaku. Polni prijetnih vtisov smo se odpeljali proti domu, kamor smo prispeli v poznih večernih urah.

V imenu vseh udeležencev bi se rad za organizacijo in strokovno vodenje ekskurzije zahvalil predsedniku obeh ČD, g. Dragu Jazbinšku iz ČD Planina pri Sevnici, in g. Igorju Mastnaku iz ČD Slivnica, prav tako pa tudi g. Damjanu Dolarju, tajniku ČD Planina, in g. Božu Žibretu. Hvala tudi vsem udeležencem ekskurzije, ki ste s svojimi dobrotami popestrili naše druženje.

Rihard Stopinšek, ČD Planina pri Sevnici

OBLETNICE

110-let Čebelarskega društva Škofja Loka

Januarja letos je minilo 110 let, odkar so tedanji napredni loški čebelarji, sicer na pobudo Slovenskega čebelarskega društva, na ustanovnem občnem zboru ustanovili svojo čebelarsko podružnico. Po nekaterih znanih podatkih se je v podružnico vključilo 25 čebelarjev z ožjega loškega območja. V tem obdobju so podružnice ustanavljali tudi v Selški in Poljanski dolini, vanje pa so se vključevali čebelarji s teh območij.

Naša organizacija je v svoji zgodovini doživela tako hude kot tudi dobre čase, v skladu s tem pa se je spreminjalo tudi število njenih članov. Najprej je bila to podružnica, pozneje se je preimenovala v družino, zdaj pa je to društvo, v katerega je vključenih 132 čebelarjev. O delovanju društva v preteklosti je ohranjenega zelo malo gradiva, vendar vse dosegljivo nakazuje, da delovanje društva ni bilo nikoli ogroženo. Vedno se je namreč našel posameznik, ki je društvo obudil v življenje. Doslej ga je vodilo 16 predsednikov in uspelo nam je pridobiti vse njihove fotografije, tako da te zdaj krasijo sprejemno dvorano našega Doma čebelarjev v Brodeh.

Delovanje društva se je okrepilo zlasti po letu 2000, ko je bil obujen predlog za zgraditev lastnih društvenih prostorov. Leta 2002 je občni zbor društva sprejel sklep o uresničitvi tega načrta in imenoval gradbeni odbor, leta 2005 pa so dan po proslavi ob 100-letnici društva v sredini septembra zabrnili gradbeni stroji in konec novembra je bila stavba

že pod streho. V prihodnjih dveh letih smo dom dokončno zgradili, opremili pritličje in mansardo, zgradili nov čebelnjak, uredili vrt medovitih in zdravnih zelišč, obnovili več kot 100 let star čebelnjak s kranjci in uredili okolico. Tako so naši prostori zdaj tehnično in prostorsko opremljeni za sprejem do 50 čebelarjev oz. gostov in izvedbo vseh vrst srečanj in izobraževanj.

Takoj potem pa so že stekle priprave za primerno praznovanje 110-letnice delovanja društva. Ta častitljivi jubilej smo zaznamovali z izdajo zbornika *Čebelnjaki na Loškem* in s slovesno proslavo. V zborniku so objavljeni pisni sestavki o čebelarski tematiki ter o zgodovinskem in gospodarskem razvoju Občine Škofja Loka, pa tudi fotografije vseh čebelnjakov naših članov. Zbornik smo predstavili na proslavi, ki smo jo pripravili v okviru prireditve Tedna podeželja, ki jih pod pokroviteljstvom Občine Škofja Loka organizira Razvojna agencija Sora.

S pripravo slikovnega materiala za zbornik je bilo kar precej dela, kajti čebelnjaki naših članov so postavljeni v širši in tudi daljni okolici Škofje Loke. Slikovni material približno 145 čebelnjakov je brezplačno izdelal naš član Stanislav Šturm, besedila pa smo prispevali člani in sodelavci Muzeja Škofja Loka Mojca Bulovec Šifrer. Vse gradivo je zelo lepo oblikoval Peter Pokorn ml. Zbornik *Čebelnjaki na Loškem* je nadaljevanje prikaza delovanja društva, ki sta ga začela zbornika *80 let škofjeloškega če-*



Foto: Stane Šturm

belarstva – izdan je bil leta 1985, ob praznovanju 80-letnice našega društva – in *Več kot sto let*, ki smo ga izdali ob praznovanju 100-letnice društva.

35 najznačilnejših čebelnjakov naših članov smo v povečani obliki predstavili na razstavi v predverju Sokolskega doma v Škofji Loki. Razstavo smo s kratkim kulturnim programom odprli v petek, 29. maja 2015, in za javnost je bila odprta do 16. junija. Uradno jo je odprl župan Občine Škofja Loka mag. Miha Ješe, na njej pa smo občanom prikazali del naših čebelnjakov, ki so očem večine skriti v dolinah in grapah našega lepega in neokrnjenega Loškega pogorja. Vtisi z razstave so bili pozitivni.

Naše praznovanje se je nadaljevalo dan pozneje, to je 30. maja. Tega dne smo dopoldne odprli vrata našega doma in obeh čebelnjakov v Brodeh ter občanom prikazali našo dejavnost. Obiskovalci so si lahko ogledali naše prostore, sodelovali so na delavnici z voskom, okušali so lahko letošnji prvi pridelek medu, ogledali so si zeliščni vrt in dobili

vse zelene informacije o čebelarskih dogajanjih. Vrhunec praznovanja je bila večerna sklepna slovesna prireditev z bogatim kulturnim programom in s kratko predstavitev delovanja društva v minulih desetih letih. Program sta s svojo navzočnostjo in spodbudnim nagovorom obogatila tudi gosta, škofjeloški župan mag. Miha Ješe in predsednik ČZS Boštjan Noč. Po proslavi je sledilo še prijetno druženje vseh udeležencev, sprejeta pa je bila tudi obljuba o tako priskrbenem srečanju čez 10 let.

Tako smo slovesno sklenili naše praznovanje z nalogom, da društvo skupaj s svojimi člani ostane dejavno tudi v prihodnjem desetletju. S svojim dozdajšnjim delovanjem smo dokazali, da je mogoče tudi v ne preveč rožnatih časih na področju razvoja in delovanja društva doseči marsikaj, če je le volja in če so člani privrženi svoji stanovski organizaciji. To za škofjeloške čebelarje vsekakor velja in tako bo tudi v prihodnje.

Nasvidenje čez deset let.

Marijan Novak, predsednik ČD Škofja Loka

MLADI ČEBELARJI

Piknik mladih čebelarjev Mislinjske doline

Čebelarstvo Slovenj Gradec - Mislinja je skupaj z osnovnimi šolami, v katerih delujejo čebelarski krožki (vseh skupaj je pet), organiziralo prvi piknik mladih čebelarjev Mislinjske doline. Za ta korak smo se odločili, da se na skromen način oddolžimo mladim čebelarjem za njihov trud, ki so ga vlagali v čebelarske krožke. Mentorji so ta dan za mlade čebelarje pripravili družabne igre, ki so se jih krožkarji zelo razveselili. Prvi piknik mladih čebelarjev je bil v petek, 2. oktobra 2015, na igrišču POŠ Šmiklavž. Upamo, da bomo to prakso nadaljevali tudi v prihodnje in se na ta način oddolžili mladim čebelarjem in njihovim men-



Foto: Filip Jelen

torjem za uspehe, ki jih dosegajo na regionalnih in državnih tekmovanjih.

Filip Jelen



Čebelarški center Gorenjske v Lescah vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,
- odkup voska,
- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499



Peneča medica – inovativen izdelek slovenskih čebelarjev

V Mariboru smo v soboto, 17. oktobra 2015, praznovali 10-letnico peneče medice. Ideja o izdelavi peneče medice se je v mariborski sekciji pridelovalcev medenih pijač porodila leta 2004. Pod vodstvom strokovnjakov Biotehniške šole Maribor je takrat skupina petih najdejavnejših članov sekcije izdelala prvo penečo medico po klasični (šampanjski) metodi in jo 2005 predstavila širši javnosti.

Ob 10. obletnici tega dogodka je bila organizirana razstava vseh medenih pijač s poudarkom na peneči medicini, Društvo izdelovalcev medenih pijač Maribor pa je ob tej priložnosti pripravilo tudi novinarsko konferenco, ki jo je vodila Tanja Vrhovnik (Verus). Na njej so sodelovali: Marko Cesar (predsednik Društva izdelovalcev medenih pijač Maribor), Boštjan Noč (predsednik Čebelarke zveze Slovenije), Janja Viher (direktorica Zavoda za turizem Maribor) in Vlado Pušnik (predsednik Čebelarke zveze društev Maribor). G. Marko Cesar se je spomnil, kako je luč sveta zagledala prva peneča medica, in ocenil, kako se je v desetletju svojega obstoja uveljavila. Ob tem je poudaril, da je izdelava peneče medice butična, zato je primerna le za uživanje ob izjemnih priložnostih. Ob tem je še povedal, da je bilo to leto organizirano že 15. vseslovensko ocenjevanje medenih pijač, na katerem sta šampiona osvojila medeni liker (Marko Strehar) in peneča medica (Čebelarstvo Cesar).

G. Boštjan Noč se je zahvalil vsem pobudnikom izdelave peneče medice in povedal, da jo izdeluje tudi sam. Po njegovem mnenju je peneča medica poodoben izziv kot čebelarstvo turizem in ne nazadnje tudi naložba za prihodnost, kot je svetovni dan čebel. Ob koncu svojega govora je izrazil prepričanje, da bi bilo treba zaščititi tudi vrhunske medene pijače.

Ga. Janja Viher je povedala, da je mesto Maribor polno turističnih izzivov, eden izmed teh pa je tudi predstavitev peneče medice turistom, ki prihajajo v mesto ob Dravi. Tako na primer v Hiši stare trte na Lentu potekajo številni dogodki, ki promovirajo Maribor in ki svet seznanjajo tudi s posebnostmi, kot je peneča medica. Čebelarjem se je zahvalila za dobro organiziranost tako dogodka ob 10-letnici peneče medice kot tudi Dneva čebelarstva v Mariboru.

Letošnje ocenjevanje medu v Mariboru je predstavil g. Vlado Pušnik. Nanj je letos prispelo 61 vzorcev medu, ki jih je ocenjevala strokovna komisija in na podlagi ocen tudi podelila priznanja. Poleg tega sta med, ki ga je ocenjevala strokovna komisija, ocenjevala tudi občinstvo in strokovna javnost (novinarji, zavodi, šole). Na podlagi tega ocenjevanja so potem podelili priznanje za najokus štajerskega medu. G. Pušnik je ob koncu čestital tako izdelovalcem medenih pijač ob 10-letnici peneče medice kot tudi vsem, ki so s svojimi medenimi pijačami sodelovali na 15. vseslovenskem ocenjevanju. Ob sklepu novinarske konference se je g. Cesar še zahvalil ČZS in JSSČ za pripravo in izdajo kataloga medenih pijač. V njem so na kratko predstavljene vse medene pijače, ki jih izdelujejo slovenski izdelovalci medenih pijač.

Po novinarski konferenci so podelili še priznanja v okviru 15. vseslovenskega ocenjevanja medenih pijač kot tudi v okviru ocenjevanja medu. Obiskovalci so si poleg okušanja in ocenjevanja letošnjih vzorcev medu ogledali tudi čebelarstvo razstavo in bogato čebelarstvo tržnico ob Hiši stare trte in na obrežju reke Drave. Tako je bilo mesto Maribor polno okusa medu in peneče medice.

Tomaž Samec, svetovalac JSSČ



Praznovanje 10-letnice peneče medice v Hiši stare trte na Lentu



Peneča medica čebelarstva Cesar je osvojila šampiona.

11. Ambroževa maša v Novi Štifti

ČD Gornji Grad vabi vse slovenske čebelarje na zahvalno sveto mašo v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža. Sveta maša bo 6. decembra 2015, ob 10. uri, v romarski cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti

pri Gornjem Gradu. Po bogoslužju bo tudi družabno srečanje. Čebelarstva društva vabimo, da se maše udeležijo s svojimi prapori. Naj med!

ČD Gornji Grad

Ambroževa maša v Lovrencu na Pohorju

Čebelarstvo društvo Lovrenc na Pohorju vabi vse slovenske čebelarke in čebelarje na zahvalno mašo v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža. Sveta maša bo v nedeljo, 6. decembra 2015, ob 10. uri, v cerkvi sv. Lovrenca v Lovrencu na Pohorju. Po

sveti maši bo v čebelarstvu domu Lovrenc na Pohorju družabno srečanje s pogostitvijo. Čebelarstva društva vabimo, da se maše udeležijo s prapori. Veselimo se srečanja z vami!

Angela Obrulj, ČD Lovrenc na Pohorju

OBVESTILA ČZS

Tradicionalni slovenski zajtrk

Priprave na 9. »medeni zajtrk« so v sklepni fazi. Letos bo ta akcija, podobno kot prejšnja leta, potekala v okviru projekta Tradicionalni slovenski zajtrk ob Dnevu slovenske hrane, to je v **petek, 20. novembra**.

Tudi to leto smo pripravili zgibanke Čebelica, moja prijateljica, ki so namenjene otrokom v vrtcih in prvi triadi osnovne šole. Prejeli jih boste v teh dneh. V zgibanki otrokom v sliki in besedi predstavljamo razmnoževanje in vzrejo čebel. Otrokom so, kot vsa leta doslej, namenjene tudi zanimive interaktivne vsebine: računalniška spletna animacija, prek katere otroci spoznavajo čebeljo družino, glavno vlogo čebel v naravi, tj. oprasevanje, in čebelje pridelke. Z odgovori na vprašanja preizkusijo svoje znanje, in če so njihovi odgovori pravilni, postanejo pravi pomočniki čebelarja Marka. Vsebine najdete na spletni strani www.ohranimo-cebele.si, in sicer v rubriki Gradiva za otroke. Starejšim otrokom so namenjeni učni listi, ki jim v sliki in besedi pomagajo pridobiti osnovna znanja o čebelah.

V minulih letih smo čebelarji s svojim prostovoljnim delom poskrbeli, da je akcija dobro prepoznavna. Otroci so željni novih znanj, živa in klena čebelarjeva beseda pa je za otroke zanimivejša. Čebelarje vabimo, da se nam v čim večjem številu pridružijo tudi to leto ter obišejo vrtnice in šole, v katerih bodo predstavili pomen čebelarstva, poklic čebelarja in vlogo čebel v naravi. Vrtci in šole na različno pripravljajo promocijske akcije in medeni zajtrk, vsebine smiselno povezujejo v svoje programe, organizirajo ustvarjalne delavnice, berejo različno literaturo in kar je najpomembnejše: otroci se učijo prek igre in pri tem neizmerno uživajo. Niso pa otro-

ci edini, ki v tem uživajo, saj tudi čebelarji polni vtisov pripovedujemo o srečanju z otroki in tudi mi se vedno naučimo kaj novega.

Kot vsa leta doslej smo prepričani, da bomo čebelarji tudi letos poskrbeli za dobro izvedbo akcije, da bomo otrokom predstavili svet čebel in čebelje pridelke ter da bomo tako poskrbeli za boljšo ozaveščenost o pomembnosti čebel in za večjo prepoznavnost čebeljih pridelkov, hkrati pa se zavedamo, da smo čebelarji tudi odlični promotorji lokalne prehrane. Čebela je namreč najpomembnejša oprasevalka in od zadostnega oprasevanja čebel je odvisna kar tretjina vse hrane. Bodimo otrokom vzor, zato ob tej akciji in ob Dnevu slovenske hrane uživajmo samo lokalno pridelano hrano! Že vnaprej hvala vsem čebelarjem, ki prostovoljno prispevate k uspešni izvedbi te akcije.

Izkoristimo tudi posebno pošto znamko, ki je tiskana v posebni tehniki tiska z vonjem po medu, za promocijo slovenskega čebelarstva in pošiljamo pošto s to znamko. Za nakup kontaktirajte g. Darka Lončariča (02/449 22 48, danko.loncaric@posta.si).



Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Ste že pridobili poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka?

Poklicna kvalifikacija je po Zakonu o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah delovna poklicna oziroma strokovna usposobljenost, potrebna za opravljanje poklica, in je priznana kot nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK). Predstavitveni video Centra RS za poklicno izobraževanje o NPK čebelar/čebelarka si lahko ogledate na povezavi: www.youtube.com/watch?v=782Dxz36Ztw.

Prek svetovalnega postopka certificiranja lahko NPK čebelar/čebelarka pridobite pri Čebelarski zvezi Slovenije. Svetovalni postopek pridobivanja NPK čebelar/čebelarka je namenjen:

- odraslim, ki imajo poklicne kompetence iz čebelarstva (izkušnje, znanje, spretnosti), vendar nimajo javno veljavne listine;
- tistim, ki želijo napredovati v poklicni karieri;

- povečevanju poklicne mobilnosti;
- izpolnjevanju zahtev pri registraciji za vzrejevalca matic;
- izpolnjevanju zahtev pri nekaterih razpisih oz. ukrepih (npr. mladi prevzemnik kmetije).

Temeljni pogoj za vstop v svetovalni postopek za pridobitev NPK čebelar/čebelarka je, da čebelarite najmanj tri leta z najmanj petimi čebeljimi družinami pod mentorstvom izkušenega čebelarja. **Če si tudi sami želite pridobiti NPK čebelar/čebelarka, vas vabimo na predstavitveni sestanek, ki bo v četrtek, 12. novembra 2015, od 16. do 17. ure v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici.**

*Marko Borko,
vodja izobraževanja in usposabljanja pri ČZS*

Smernice dobrih higienskih navad in obrazci

Zagotavljanja varne hrane in sledljivosti čebeljih pridelkov so poleg vpisa v register čebelnjakov praktično edini pogoji, da čebelar lahko prodaja primarne čebelje pridelke. Čebelar lahko varne čebelje pridelke in sledljivost zagotavlja s smernicami dobrih higienskih navad v čebelarstvu. ČZS je v sodelovanju z *Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin* letos posodobila smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP (v nadaljevanju smernice). Smernice vsebujejo tudi obrazce, na podlagi katerih čebelar zagotavlja varno hrano in sledljivost. Čebelar, ki prideluje samo med, izpolnjuje manj obrazcev kot čebelar, ki prideluje tudi druge čebelje pridelke. Smernice vsebujejo tudi obrazce, ki jih opredeljuje sistem **Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo**, tako da obrazcev ni treba izpolnjevati dvakrat. Pred obrazci je preglednica, ki prikazuje, katere obrazce izpolnjujemo glede na način pridelave. Tako posodobljene smernice, kot posamezni obrazci so na voljo v pdf-obliki na spletni strani ČZS (v rubriki za čebelarje – smernice:

www.czs.si/content/X3), kamor lahko vpisujete vaše podatke elektronsko, zbrani pa so tudi v Wordovi obliki. Izpolnjene obrazce si lahko natisnete ali shranite v elektronski obliki.

Obrazce, zbrane v brošuri, lahko natisnjene tudi kupite v tajništvu ČZS ali čebelarski trgovini na Lukovici. Cena je 3 EUR.

V smernicah je med drugim opredeljena analiza tveganja krmljenja čebel s konzumnim sladkorjem, zato bodo čebelarji, ki bodo upoštevali posodobljene smernice, lahko za krmljenje čebel še naprej kupovali konzumni sladkor v živilskih prodajalnah. Čebelarji, ki smernic ne bodo upoštevali, pa bodo morali bodisi sami pripraviti analizo tveganja krmljenja čebel s konzumnim sladkorjem, bodisi v kmetijskih trgovinah kupiti krmni sladkor, ali čebele krmiti z že dokupljeno krmo (npr. pogače in sirupi, ki jih prodajajo čebelarske in kmetijske trgovine). Za dodatna pojasnila so vam na voljo svetovalci za zagotavljanje varne hrane.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Dan čebelarskega turizma

Vabimo vas na tradicionalni posvet ob Dnevu čebelarskega turizma. Na njem se bomo zbrali v petek, 4. decembra 2015, predvidoma ob 14. uri, v prostorih Čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici. Natan-

čen program bo objavljen v prihodnji številki SČ in na spletni strani www.czs.si. Vabljeni!

Tanja Magdič, svetovalka JSSC

Dan shem višje kakovosti in slovensko kosilo

V četrtek, 19. novembra 2015, od 12. ure naprej, bomo v Čebelarstem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici pripravili Dan shem višjih kakovosti. Poleg pomena vključevanja v sheme kakovosti bomo v okviru tega dne pripravili tudi njihove predstavitve in dobre prakse ter strokovno razpravo o ustanavljanju skupin proizvajalcev.

PROGRAM:

12.00–13.30:

- Pozdravni nagovori predsednika ČZS Boštjana Noča in gostov.
- Ugotovitve glede delovanja in vključevanje v SMGO (Nataša Lilek in Anton Tomec, ČZS).
- Premiki na slovenskem tržišču – predstavitev raziskave nakupnega vedenja slovenskega porabnika (Luka Žabkar, Špela Gregorec – Nielsen Slovenija).
- Sodelovanje v shemi kakovosti »ekološka pridelava« – Mitja Zupančič (KGZS, Zavod Celje).
- Iz prakse, pogledi vključenih v sheme: SMGO, Kočevski gozdni med, Kraški med.

13.30:

Strokovna razprava ustanovitve skupin proizvajalcev

V okviru strokovne razprave bomo predstavili pomen povezovanja proizvajalcev, vloga skupin ter

dobre prakse, da bi povezovanje spodbudili tudi v čebelarstvu. V strokovni razpravi pa bodo sodelovali:

- ga. Tanja Strniša z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- g. Tone Hrovat, direktor Centra biotehnike in turizma Grm Novo mesto,
- g. Jože Podgoršek, varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano,
- ga. Tanja Verhovnik, direktorica podjetja Verus, d. o. o., in vodja skupine čebelarjev za SMGO,
- g. Blaž Ambrožič, čebelar, uporabnik sheme SMGO in ponudnik čebelarskega turizma;
- g. Janez Kodila, predsednik društva za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot.

Po končani razpravi bo za udeležence posveta in goste v podporo Dnevu slovenske hrane organizirano **posebno kosilo iz zaščitene kmetijskih pridelkov in izdelkov**. Posebno kosilo, ki ga bo pripravila Gostilna Čebelica, bomo letos v sodelovanju s proizvajalci zaščitene certificiranih kmetijskih pridelkov slovenskega izvora pripravili že drugič. Vabimo vse čebelarje, ki želijo spoznati prednosti blagovnih znamk višje kakovosti, saj prav te slovenskim čebelarjem zagotavljajo velike tržne možnosti in priložnost, ki je v povezovanju.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Kako se pripraviti na razpis za sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in pomoč čebelarjem začetnikom?

Uredba o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2014–2016 (v nadaljevanju Uredba) predvideva v letu 2016 še tretji, zadnji razpis za sofinanciranje čebelarske opreme in pomoč čebelarjem začetnikom. Za ta dva ukrepa je v programskem letu 2016, ki traja od 1. 9. 2015 do 31. 8. 2016 (oz. do porabe sredstev oz. zaprtja razpisa), predvidenih največ 269.362 EUR.

Vlagatelji so čebelarji, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na območju Republike Slovenije in izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu, ki ga objavi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Do prvega podukrepa za sofinanciranje nakupa čebelarske opreme je upravičen čebelar, če:

- je kupil čebelarsko opremo s seznama, navedenega v 8. členu Uredbe;
- je opravil usposabljanje o smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali ima vzpostavljen svoj sistem HACCP;

- se je udeležil najmanj enega **veterinarskega izobraževanja**, ki ga je s **področja zatiranja varov v zadnjih petih letih** pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev pripravila in izvedla Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani oz. Nacionalni veterinarski inštitut;
- se je udeležil najmanj **enega apitehničnega usposabljanja**, ki ga je **v zadnjih petih letih** pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev pripravila in izvedla Javna svetovalna služba v čebelarstvu;
- je **v register čebelnjakov vpisan vsaj tri leta** pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev.

Čebelarji začetniki (drugi podukrep) pa so upravičeni do sofinanciranja nakupa kompleta čebelarske opreme, ki ga sestavljajo: trije novi panji s testnimi vložki in opremo za panje, tri čebelje družine, posoda za med, ki ustreza za skladiščenje hrane, in točilo za med. Začetnik je upravičen do sofinanciranja, če je v register čebelnjakov prvič vpisan v letu pred objavo oz. v letu objave javnega razpisa

in ima opravljen **35-urni začetni tečaj in izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel**.

Vsem tistim, ki imate namen kandidirati na omenjeni javni razpis, predlagamo, da si pravočasno pripravite vsa veljavna potrdila o usposabljanjih ter račune in potrdila o plačilih, ki bodo kot priloga sestavni del vloge na javni razpis. Pri računih bodite pozorni, da se bodo glasili na vaše ime in da bodo vsebovali podatke iz 82. člena ZDDV – torej tudi vašo davčno številko. Tudi potrdilo o plačilu se mora glasiti na ime vlagatelja. Ta mora biti imetnik transakcijskega računa.

Vse vlagatelje vlog na razpis Tehnična pomoč čebelarjem (kot tudi vlagatelje vlog na druge ukrepe skupne kmetijske politike) opozarjamo, da na upravnih enotah ali prek spletne aplikacije GERK (navodila najdete na spletni strani www.czs.si).

czs.si) preverijo, ali so njihovi vpisi v register kmetijskih gospodarstev urejeni v skladu z Zakonom o kmetijstvu (ZKme-1). Za kmetijo, ki uveljavlja ukrepe skupne kmetijske politike (med ukrepe skupne kmetijske politike sodi tudi tehnična pomoč čebelarjem), mora nosilec kmetije izmed članov kmetije določiti svojega namestnika ali namestnico. Najpogostejše napake na čebelarstvih kmetijah so, da je na naslovu stalnega prebivališča nosilca KMG-MID-a več števil KMG-MID, da nosilci nimajo določenih namestnikov kmetije, da člani kmetije niso vpisani itd.

Podrobnosti javnega razpisa bodo znane po njegovi objavi v letu 2016. Svetujemo vam, da spremljate obvestila na naši spletni strani www.czs.si in v glasilu Slovenski čebelar.

Tanja Magdič, svetovalec JSSČ

Vabilo na sklepni dogodek projekta »Od setve do žetve – kar sejemo, to žanjemo« na sejmu Narava - zdravje

ČZS, JSSČ bo v okviru sejma Narava - zdravje na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani **6. novembra 2015, ob 11.00 uri** (v predverju Hale A – avla desno), pripravila sklepno prireditev projekta »Kar sejemo, to žanjemo«. Prireditev bo namenjena predstavitvi rezultatov spremljanja obiska čebel na treh sortah medovite ajde (Darja, Čebelica in Bamby), ki so jih dijaki srednjih kmetijskih šol sejali po vsej Sloveniji. Analize meritev in ovrednotenje rezultatov obiska čebel na ajdi bo predstavil dr. Janko Božič z Biotehniške fakultete. Ker želimo obiskano medovito ajdo predstaviti tako strokovni kot tudi širši javnosti, vas vabimo, da se udeležite dogodka in da nas obiščete na stojnici, ki bo od 5.–8. novembra 2015 bogato obložena z dobrotami iz ajde in žit. Bogato pogostitev bodo pripravile kmetijske šole. V okviru

dogodka bomo organizirali tudi novinarsko konferenco, na kateri bo sodelovali:

- g. Boštjan Noč, predsednik ČZS,
- mag. Tanja Strniša, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- g. Branko Ravnik, direktor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in
- mag. Jana Ramuš, GZS – Zbornica živilskih in kmetijskih podjetij.

Viljudno vabljeni na dogodek in obisk stojnice!

Vse, ki se nameravate udeležiti dogodka, prosimo, da nam svoje ime in priimek sporočite na e-naslov: nataša.strukelj@czs.si, kajti le tako vam bomo lahko zagotovili brezplačen vstop. Število mest je omejeno.

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka JSSČ

Partnerji v projektu »Od setve do žetve – kar sejemo, to žanjemo«



Botri projekta »Od setve do žetve – kar sejemo, to žanjemo«



Strokovna razprava: Spodbujanje sajenja medovitih rastlin na javnih površinah

Po končani sklepni prireditvi projekta »Kar seje-mo, to žanjemo« bomo v istem prostoru **ob 12.45** pripravili strokovno razpravo z naslovom **Spodbujanje sajenja medovitih rastlin na javnih površinah**. Cilj razprave je spodbuditi sajenje medovitih rastlin na javnih površinah.

V razpravi bodo sodelovali:

- g. Jure Justinek, vodja opazovalno-napovedovalne službe pri ČZS, bo predstavil projekte Čebelarke zveze Slovenije, s katerimi spodbujamo sajenje medovitih rastlin na javnih površinah;
- g. Tone Hrovat, direktor Centra biotehnike in turizma Grm Novo mesto, bo predstavil svoja prizadevanja za ohranitev čebel;
- g. Matjaž Mastnak, svetovalec v Arboretumu Volčji Potok, bo razpravo obogatil s slikovnim gradivom ter predstavil svoje predloge za zasaditev javnih površin;
- ga. Jožica Golob - Klančič, univ. dipl. org. hortikulture in krajinske arhitekture, bo predstavila medovite rastline ter njihovo vrednost in pomen za čebele;
- ga. Mojca Rehar Klančič, univ. dipl. inž. agronomije, bo predstavila primere dobrih praks zasaditve na javnih površinah;
- predstavnik Skupnosti občin Slovenije bo predstavil odziv SOS na pobudo Čebelarke zveze Slovenije za zakonsko ureditev sajenja avtohtonih medovitih rastlin na javnih površinah.

Vabimo vas, da se udeležite strokovne razprave ter prisluhnete gostom in njihovim zanimivim mnenjem, razmišljanjem, pogledom in predlogom za zasaditev javnih površin z medovitimi rastlinami.

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka JSSČ

Naj bo dan slovenske hrane vsak dan – kupujmo neposredno pri pridelovalcih

Čebelarška zveza Slovenije je bila prva, ki si je že pred leti upala na glas povedati: *»Kupujmo med slovenskih čebelarjev in to neposredno pri čebelarjih na domu!«* Čebelarji smo veseli, da so porabniki prepoznali naša sporočila, tako da zdaj veliko večino medu in drugih čebeljih pridelkov prodamo neposredno končnemu porabniku – na svojem domu.

Glede na razmere v slovenskem kmetijstvu je po mojem mnenju najboljša mogoča pot, da bi **Slovenci začeli kupovati kmetijske pridelke neposredno pri naših kmetih**. Le na ta način bodo pridelovalci dobili pošteno plačilo za svoje delo (večine cene hrane ne bodo pobrale »velike marže«), porabniki pa bomo iz prve roke dobili svežo in kakovostno domačo hrano.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

MIZARSTVO KRŽE 1930

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO KRŽE 1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Natečaj za Zlati medenjak

Obveščamo vas, da ČZS v sodelovanju z revijo Zarja tudi letos razpisuje natečaj za Zlati medenjak. V natečaju lahko sodelujejo izdelovalci medenjakov v treh temeljnih kategorijah:

- 1. Tradicionalni medenjaki**, pri katerih pričakujemo tako replike kulturne dediščine medenjakov kot tudi oživitve nekaterih njihovih že pozabljenih ali opuščenih načinov izdelovanja ter oblik.
- 2. Medenjaki z dodatki začimb in zelišč ter drugih naravnih sestavin**, pri katerih pričakujemo številne najrazličnejše sodobne zamisli v sestavi testa, prelivih, glazurah ali v nadevih ter smiselno kombiniranje okusov in vonjev.

- 3. Inovativno in sodobno oblikovani medenjaki**, pri katerih je poudarek na njihovih sodobnih oblikah in tehnoloških izvedbah. Izdelovalcem svetujemo sodelovanje z oblikovalci, likovniki in drugimi strokovnjaki za to področje.

Medenjake je treba skupaj s prijavnico, ki je sestavni del natečaja, dostaviti na ČZS 23., 24. ali 25. novembra 2015. Več informacij najdete na spletni strani www.czs.si ali pri ge. Tanji Magdič (tanja.magdic@czs.si).

Tanja Magdič, svetovalka JSSC

Raziskava slovenskega matičnega mlečka

Matični mleček je čebelji pridelek, ki ga pridelujejo le redki čebelarji in o katerem je znaneja najmanj. Ker so značilnosti pri nas pridelanega matičnega mlečka še dokaj nejasne, bo ČZS predlagala, da bi v prihodnjem programskem obdobju v Program ukrepov na področju čebelarstva v RS

vključili tudi aplikativno raziskavo karakterizacije v Sloveniji pridelanega matičnega mlečka. Če bo predlog sprejet, prosimo čebelarje, pridelovalce matičnega mlečka, da bi nam za raziskavo poslali vzorce tega čebeljega pridelka.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Zastava »Svetovni dan čebel«

Na ČZS lahko naročite zastavo »Svetovni dan čebel«. Priporočljivo in lepo bi bilo, če bi bila izobešena na vseh čebelarskih prireditvah. Cena zastave je 50 evrov + DDV. Zastave lahko naročite na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si ali po tel. št.: 041/370 409.

Zastava bo kmalu na voljo tudi za vse čebelarske organizacije, včlanjene v Apimondio, logotip ČZS pa bo zamenjan z logotipom čebelarske organizacije posamezne države. Kot prva je zastavo že naročila Čebelarska zveza Srbije! Cena za izdelavo zastav članic Apimondie je zaradi vsakokratne



zamenjave logotipa 60 evrov + DDV + poštni stroški pošiljanja.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Javni natečaj za najboljšo tehnološko rešitev krmljenja čebel

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pri ČZS razpisuje natečaj za najboljšo tehnološko rešitev krmljenja čebel. Vse zainteresirane inovatorje prosimo, da svoje inovacije oz. svoje tehnološke rešitve krmljenja čebel do 1. februarja 2016 pošljejo na sedež ČZS na Brdu pri Lukovici. Komisija za izbor

bo izbrala najboljšo tehnološko rešitve, širši čebelarski javnosti pa jih bomo predstavili na čebelarskem posvetu v Celju 2016. Več informacij vam je na voljo po tel. št.: 040/436 516 ali na e-naslovu: vlado.auguštin@czs.si.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Zahvala zavarovalnici Adriatic Slovenica



Zavarovalnici Adriatic Slovenica se zahvaljujemo za finančno pomoč pri promociji

projekta »Svetovni dan čebel«.

Čebelarska zveza Slovenije

Misijonar Peter Opeka: »Kaj res še ni Svetovnega dne čebel?«

Delegacija ČZS se je v prostorih Občine Velike Lašče srečala s slovenskim misijonarjem g. Petrom Opeko. Znani misijonar podpira delo slovenskih čebelarjev, saj se zaveda pomembnosti čebel za okolje in predvsem za pridelavo hrane. Kot je zagotovil, bo s posebnim pismom podprl prizadevanja slovenskih čebelarjev za razglasitev svetovnega dneva čebel. Njegova izjava v zvezi se tem je bila: »Kaj res še ni svetovnega dneva čebel? Pa to je neverjetno, da tako pomembna živalca nima svojega svetovnega dne!« G. Opeki iskrena hvala za sprejem in pisno podporo. Za vso pomoč pri organizaciji srečanja se zahvaljujemo tudi g. Antonu Zakrajšku, županu Občine Velike Lašče!

Boštjan Noč, predsednik ČZS



Foto: MB

Odziv s konference Coloss

Udeleženci mednarodne konference Coloss soglasno ponavljajo, da se v Sloveniji počutijo odlično. Kot nekaj posebnega poudarjajo predvsem slovensko čebelarstvo, globoko v srcih udeležencev pa so še vedno tudi vtisi z Apimondie 2003 in Apimedice 2010. Številne generacije slovenskih čebelarjev so pustile velik pečat v svetovnem čebelarstvu. Kot zanimivost naj ponovim besede predsednika Colossa, Švicarja prof. dr. Petra Neumanna, ki jih je izrekel meni in ministru za kmetijstvo Dejanu Židanu, namreč, da je po njegovem mnenju partnerka Švice v različnih mednarodnih projektih s področja čebelarstva lahko samo Slovenija. Po mojem prepričanju je to posebno priznanje slovenskemu čebelarstvu, zdaj



Foto: Coloss

pa bo treba zadeve konkretizirati in se lotiti skupnih meddržavnih projektov.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

SMGO-števec  OBVESTILA	Število septembra vključenih novih članov v shemo SMGO	Število vseh članov, vključenih v shemo SMGO
	12	264
Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« se povežite z go. Natašo Lilek po tel. št.: 040/436 519 in 01/729 61 29 ali po e-pošti: natasa.lilek@czs.si . Več informacij lahko najdete tudi na spletni strani www.slovenskimed.si v rubriki SMGO.		
Uporabniki sistema SMGO morate najpozneje do 31. decembra 2015 poročati o količini letos pridelanega medu in številu v tem letu porabljenih preplek SMGO. Obrazec za poročanje najdete na spletni strani ČZS, dobite pa ga lahko tudi na sedežu ČZS. Poročati morate tudi, če preplek niste uporabili. V takem primeru zapišite, zakaj jih niste uporabili. Vse nove uporabnike sistema obveščamo, da je treba pri prvem naročilu preplek zaradi vpisovanja v seznam priložne certifikata na te čakati do 7 dni. Ob poznejših naročilih prelepke prejmete takoj.		

Knjižne novosti v Čebelarški knjižnici Janeza Goličnika

Po končani čebelarški sezoni vas v teh mrzlih jesenskih dneh pristrčno vabimo v Čebelarško knjižnico Janeza Goličnika. Ta bo do konca leta 2015 odprta v **četrtek, 5. novembra, ter v četrtek, 3. decembra, od 15. do 19. ure**. V naši knjižnični zbirki hranimo knjige s področja čebelarstva, visokošolske naloge, mednarodne čebelarске revije, videoposnetke o življenju čebel in druge drobne tiske. V knjižnici ČZS je na voljo deset čitalniških mest, pri izbiri literature pa vam s svetovanjem lahko pomaga tudi knjižničar. **Gradivo si lahko izposodite na dom, članstvo je brezplačno.**

Knjižni katalog z več kot 2200 zapisi je dosegljiv prek svetovnega spleta: www.cobiss.si, revija Slo-

venski čebelar pa je v digitalizirani obliki do predzadnjega letnika trajno arhivirana v Digitalni knjižnici Slovenije: www.dlib.si.

V zadnjem letu je **našo zbirko obogatilo kar nekaj publikacij**: zborniki več slovenskih čebelarških društev, znanstveni deli prof. Šaleharja, ponatis Čebelarškega priročnika za začetnike, obsežno delo Apiterapija (v štirih zvezkih), ki ga je uredil Vlado Pušnik (Med, Cvetni prah in matični mleček, Propolis in čebelji vosek, Čebelji strup), slikovni Koledar za vzrejo matic, za naše najmlajše pa smo zbirko dopolnili z miselno igro Spomin in pobarvanko Opravila kranjske sivke. *David Ožura, bibliotekar*

Sklepna slovesnost državnega ocenjevanja medu in Ambrožev ples

Vse čebelarje in čebelarke vabimo, da se v petek, 4. decembra 2015, ob 18.00 uri, na sedežu Čebelarške zveze Slovenije udeležijo sklepne slovesnosti senzoričnega ocenjevanja medu. V okviru te bodo čebelarji, ki so pridelali najboljše vrste slovenskega medu v posameznih kategorijah ocenjevanja, prejeli priznanja in pokale. Po končani slovesnosti bo še tradicionalni Ambrožev ples. Vabimo vas, da se nam pridružite v čim večjem številu. Ob zvokih prijetne glasbe se bomo v go-

stišču Čebelica družili od 19.30 naprej. Prijave zbiramo po telefonu št.: 01/729 61 00 ali 041/370 409 oz. na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si do 20. novembra 2015. Število udeležencev je omejeno. Cena aranžmaja je 15,00 EUR na osebo (aperitiv, meni s predjedjo, glavno jedjo in sladico, zabavni program z ansamblom). Obstaja tudi možnost prenočitve v našem centru. Skupaj si bomo polepšali večer in se zabavali do zgodnjih jutranjih ur. Pristrčno vabljeni! *Tajništvo ČZS*

Uradne ure svetovalke za ekonomiko

Novembra in decembra bodo uradne ure svetovalke JSSČ za ekonomiko čebelarjenja ge. Tanje

Magdič (040/436 513) v več krajih po Sloveniji. Razpored si lahko ogledate spodaj.

Datum	Ura	Kraj	Kontakt
3. nov.	15.00–16.00	Čebelarški dom Beltinci	g. Šemen, 031/787 235
2. dec.	14.00–15.00	Dom upokoencev Slovenj Gradec, Šolska ulica 10a	g. Jelen, 041/522 230

Osebna svetovanja in delavnice na terenu

Terenski svetovalci v čebelarstvu na svojih območjih delovanja opravljajo še zadnja svetovanja v tem letu. Zato čebelarje pozivamo, naj ob morebitnih težavah ali vprašanih v njihovem čebelarstvu pokličejo terenskega svetovalca v čebelarstvu, ki deluje na njihovem območju. Vse bliže je tudi čas, ko kupci začnejo množično povpraševati po čebeljih pridelkih. Terenskega svetovalca lahko povprašate tudi o

označevanju čebeljih pridelkov oz. izpolnjevanju čebelarške dokumentacije.

V tem obdobju terenski svetovalci v čebelarstvu izvajajo še zadnje delavnice o uporabi spletnih aplikacij (eČebelar) in izpolnjevanju obrazcev v čebelarstvu. Udeležite se teh delavnic in hkrati navežite stik s terenskim svetovalcem na svojem območju.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Svetovanja terenskih svetovalcev v novembru

Datum	Čas	Izvajalec	Kraj	Kontakt
Izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ				
4. nov.	17.00	Vlado Pušnik	Pivola 8, Hoče	041/610 110
6. nov.	18.00	Branko Borštnik	Gasilski dom Velike Lašče	031/336 905
6. nov.	18.00	Dušan Milinkovič	Čebelarški dom na Selih pri Otovcu	030/604 090
Uporaba spletnih aplikacij eČebelar				
4. nov.	18.00	Branko Skrt	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	041/484 174
4. nov.	19.00	Vlado Pušnik	Pivola 8, Hoče	041/610 110
19. nov.	17.00	Franc Podrižnik	Društveni prostori ČD Ravne-Šoštanj, Šoštanj	051/341 748

Razpis tečajev za čebelarje začetnike v letu 2016

ČZS razpisuje tečaje za čebelarje začetnike, ki bodo predvidoma potekali od februarja do julija 2016 (teorija in praksa). Pogoj za izvedbo tečaja je vsaj 40 prijavljenih slušateljev. **Območne čebelarске zveze oz. čebelarška društva naj vlogo za izvedbo tečaja pošljejo najpozneje do 8. decembra 2015 g.** Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. Vloga mora vsebovati podatke o predvidenem kraju izvedbe tečaja in kontaktne podatke čebelarškega društva. V njej lahko navedete morebitne izvajalce učnega načrta tečaja v vašem okolju,

priložite pa ji tudi seznam evidentiranih interesentov za tečaj. Zaradi omejenih zmognosti bo potrjen največ en tečaj na volilni okoliš ČZS. Območne zveze in ČD prosimo, da se glede določitve lokacije tečaja v posameznem volilnem okolišu opredelijo do regijskega posveta oz. najpozneje do navedenega skrajnega roka. Po koncu razpisa, ko bo znan dokončen razpored tečajev v letu 2016, bo predvidoma v prvi številki Slovenskega čebelarja 2016 objavljen razpis za zbiranje prijav zainteresiranih kandidatov za tečaje.

Komisija UO ČZS za izobraževanje

Izposoja maskote

Pri ČZS si je za različne prireditve, sejme in dogodke mogoče izposoditi maskoto kranjske sivke. Cena izposoje je 20 EUR. Podrobnejše informacije v zvezi z izposojjo dobite pri ge. Barbari Dimc po tel. št.: 041/370 409 ali na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si.

Tajništvo ČZS



Foto: MB

Čebelarški koledar 2016

ČZS je tudi letos izdala čebelarški koledar za leto 2016. Člani ČZS boste koledar prejeli brezplačno pri predsedniku vašega ČD. Več dodatnih koledarjev lahko naročite na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si ali po

tel. št.: 01/729 61 00, 041/370 409. Cena posameznega izvoda koledarja z DDV je 2,50 EUR. Koledar vam lahko pošljemo tudi po pošti, vendar bo moral poštino plačati naročnik.

ČZS

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 9. 2015 do 20. 10. 2015

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Goriško, Šempeter	-1,9	ni medilo
Ribniško Pohorje	-3,4	ni medilo
Lendava	-0,4	ni medilo
Bled	-2,1	ni medilo
Koper, Dekani	1,2	bršljan
Logaška planota, Menišija	-2,0	ni medilo
Bela krajina, Poljanska gora	-1,6	ni medilo
Bistriško Pohorje	-2,9	ni medilo
Vransko, Prebold	-1,9	ni medilo
Metlika	-2,5	ni medilo
Slovenska Bistrica, Oplotnica	-2,2	ni medilo
Travna gora	-2,5	ni medilo
Zreško Pohorje	-2,9	ni medilo
Goričko, Dankovci	-1,2	ni medilo
Laško, Malič	-2,7	ni medilo
Loška dolina, Kozarišče	-3,5	ni medilo
Kočevski rog	-4,3	ni medilo

Kostrivnica, Lahomno	-3,5	ni medilo
Kozjak, Kapla	-1,5	ni medilo
Krim, Iška vas	-2,6	ni medilo
Ptuj, Haloze	-2,2	ni medilo
Dolenjske Toplice	-3,4	ni medilo
Krško, Sevniško	-2,7	ni medilo
Kanalsko, Tolminsko	-4,8	ni medilo
Stojna	-3,3	ni medilo
Vrhnika, Borovnica	-2,7	ni medilo
Žužemberk	-3	ni medilo
Krim-Kurešček	-2,8	ni medilo
Slovenske gorice, Lenart	-4,6	ni medilo
Ruško Pohorje	-2,2	ni medilo
Šentjernej, Gorjanci	-0,8	ni medilo
Braslovče	-6,5	ni medilo
Brežice	-2,7	ni medilo
Lovrensko Pohorje	-2,7	ni medilo
Slovenske gorice-Korena	-2,5	ni medilo
Ilirska Bistrica	-3,3	ni medilo
Gorjanci, Kostanjevica na Krki	-3,8	ni medilo
Kranjska Gora	-0,7	ni medilo
Ljutomer	-1,8	ni medilo
Podčetrtek	-2,4	ni medilo

Urník usposabljanj v novembru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Iz

objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
3. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Čebelarški dom Beltinci	g. Šemen 031/787 235
3. nov.	17.30	Možnosti pridobivanja in izrabe nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Čebelarški dom Beltinci	g. Šemen 031/787 235
4. nov.	16.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Ljubljanska 97, Celje	g. Gradišnik 031/836 460
4. nov.	16.00	Apitehnični ukrepi	Boštjan Kojek	Dom upokoencev Slovenj Gradec, Šolska c. 10a	g. Jelen 041/522 230
5. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
9. nov.	17.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Gasilski dom Stična	ga. Pevec 031/351 121
9. nov.	18.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Gasilski dom Stična	ga. Pevec 031/351 121
10. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Felicianova dvorana, Sevnški grad, Sevnica	g. Zagorc 031/874 462
10. nov.	17.30	Možnosti pridobivanja in izrabe nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Felicianova dvorana, Sevnški grad, Sevnica	g. Zagorc 031/874 462
11. nov.	16.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Ekumujez Pivških presihajočih jezer, Slovenska vas 10, Pivka	g. Dolgan 040/757 694
11. nov.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	Čebelarstva soba, Vesela gora 10, Šentrupert	g. Tratar 041/824 920
11. nov.	18.30	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Ljudska univerza Postojna (stara šola), predavalnica št. 6; Ljubljanska cesta 2	g. Posega 031/280 247
12. nov.	17.00	Čebelje paše v Sloveniji	Jure Justinek	Večnamenski center Cerkno, Bevkova 22, Cerkno	g. Likar 031/876 189
12. nov.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Gasilski dom Tacen	g. Ivanjko 040/412 690
16. nov.	16.00	Uporaba spletnih aplikacij za vnos in registracijo stojišč – SIRIS, GERK za upravljalce pašnih redov	Boštjan Kojek	Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
17. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Dom čebelarjev ČD Škofja Loka, Brode 37, Škofja Loka	g. Novak 041/590 166
18. nov.	16.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi izpeljankami listovnih panjev	Boštjan Kojek	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
23. nov.	15.30	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Dvorana gasilskega doma PGD Slovenske Konjice, Žička ulica	g. Kokalj 040/268 803
23. nov.	18.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Prostori Občine Sentjur, Mestni trg 10, II. nadstropje	ga. Kotnik 041/481 833
24. nov.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Družbeni center Krka, Krka 1d	g. Zaletelj 041/775 333
25. nov.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	II. osnovna šola, Šolska ulica 5, Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351
30. nov.	15.30	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
30. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	ga. Smrdelj 041/613 067
30. nov.	17.30	Možnosti pridobivanja in izrabe nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	ga. Smrdelj 041/613 067
30. nov.	18.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Gasilski dom Makole	g. Plaznik 040/845 118
2. dec.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Dom upokoencev Slovenj Gradec, Šolska c. 10a	g. Jelen 041/522 230
3. dec.	16.00	Vzreja rodovniških matic – biologija in kontrola parjenja	dr. Peter Kozmus	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
3. dec.	17.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Restavracija Štefanič, Brežice	g. Kelhar 031/893 230

Usposabljanja iz Programa ukrepov na področju čebelarstva

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
7. nov.	9.30	Medena kulinarika – delavnica	Marija Arh Ivanšek	Dom krajanov na Sestržah, občina Majšperk	ga. Vedlin 051/610 705 obvezna prijava
12. nov.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	OŠ Jurija Dalmatina v Krškem	g. Šiško 041/510 396
13. nov.	17.00	Zgodovina čebelarstva	Franc Šivic	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	ga. Smrdelj 041/613 067
16. nov.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	Turistična kmetija Hari, Spodnja Ščavnica 42, Gornja Radgona	g. Litrop 040/299 353
20. nov.	17.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Center za medgeneracijsko druženje, Cesta notranjskega odreda 46, Stari trg pri Ložu	g. Vičič 031/390 290
20. nov.	18.00	Oskrba čebeljih družin med letom	Milan Meglič	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Smrekar 041/639 440

Redno izobraževanje Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta o zdravstvenem varstvu čebel

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. nov.	17.00	Ukrepi za zagotavljanje zdravja čebel v jesensko-zimskem obdobju	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.	Dvorana Občine Tolmin	g. Planinc 041/740 805
6. nov.	9.00	Aktualna zdravstvena problematika pri čebeljih družinah v Sentjurju	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Slivnica pri Celju	ga. Jurič 041/900 005
10. nov.	16.00	Malí panjski hrošč in aktualna zdravstvena problematika pri čebeljih družinah	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Radeče	ga. Jurič 041/900 005
12. nov.	17.00	Pravilna uporaba zdravil za zatiranje varoze pri čebeljih družinah	Martina Škof, dr. vet. med.	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Koderman 041/244 590



Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:



Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voskal
 Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.



durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

Spoštovane kolegice čebelarke in kolegi čebelarji!

Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite matični mleček odlične kakovosti, pridelan v Sloveniji, prav tako pa tudi cvetlični, gozdni in akacijev med v želeni količini ali pakiran v kozarce. Prodamo vrtljivo stojalo s šestimi posodami za točenje medu, v katere lahko natočite 6-krat po 60 kg medu. Vse posode so ogrevane s termostatom in iz nerjavečega materiala. Cena po dogovoru.



Čebelarstvo PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

PRODAM

Evodijo – mlada drevesa, tel.: 040/756 888.

Cvetni prah, očiščen in posušen, ugodno, tel.: 031/292 577.

Cvetni prah, očiščen, posušen in zamrznjen, večjo količino, tel.: 041/947 836 ali 051/366 071.

Cvetni prah osmukanec, letošnji, nabran v neokrnjeni naravi Bohinja, zamrznjen, tel.: 031/330 972.

Akacijev med, tel.: 041/298 199.

Akacijev, lipov in cvetlični med, tel.: 040/217 542.

Gozdni med, letošnji, pakiran v nepovratni embalaži po 25 kg (okolica Črnomlja), tel.: 041/621 306.

Akacijev, cvetlični in hojev med, tel.: 031/244 601.

Akacijev, cvetlični in gozdni med v sodih, mogoča dostava, tel.: 031/651 378.

Akacijev, cvetlični in gozdni med (Murska Sobota), tel.: 02/528 11 57.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med v 300 kg sodih, tel.: 041/385 620.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, kostanjev in gozdni med ter cvetni prah (svež, zamrznjen), večjo količino, tel.: 070/753 113.

Čebeljak z 52 7-satnimi AŽ-panji, v kompletu, ter več 3-, 5- in 6-satnih kombiniranih AŽ-DB panjev iz stiropora, tel.: 031/619 961.

Akacijev, gozdni in hojev med, tel.: 041/403 960.

Cvetlični in akacijev med (Ljubljana), tel.: 041/560 075.

Cvetlični, akacijev in hojev med ter rabljene gume 8, 25, R20, tel.: 031/882 295.

Hojev med in cvetni prah, tel.: 02/887 37 33.

Cvetlični, akacijev, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Hojev med, tel.: 070/739 053.

Pet novih AŽ-panjev z lovilniki varoj iz lipovega lesa, tel.: 041/822 366.

Nove 7- in 10-satne AŽ-panje, tudi trietažne, mogoča menjava za čebelje družine, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

AŽ-panje, 7-, 10-, 11-satne, trietažne, AŽ-nakladne panje, lahko z notranjim osmukalnikom oz. z visoko podnico, tel.: 041/805 179.

Večje število 2/3 LR-panjev, komplet, dobro ohranjeni, tel.: 031/617 394.

Prevozni zabojnik za 8 panjev, znamke KIPGO, star eno leto, tel.: 051/339 096.

Skulpturo medveda, ki sedi na košu, višina 110 cm, ročno delo, javorjev les, tel.: 041/597 695.



INHALACIJA AEROSOLA IZ PANJA

Ponujamo sete za inhalacijsko aerosolno terapijo iz panja API-AEROSOL I (set z naravnim vlekem) in API-AEROSOL II (set s prisilnim vlekem).

KONCENTRATI ZA MEŠANJE Z MEDOM

Pri nas dobite tudi kakovostne koncentrate ameriškega slamika (125 g) in soka rdeče pese (125 g) za mešanje z medom.

Medikoel, d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, tel.: 04 537 85 10, GSM: 041 618 775
info@medikoel.com, www.medikoel.com, www.s-mediko.com



TRGOVINA

Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00

Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00

Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogache
- ~med in ostale čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in ostalo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faxu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebelca@amis.net

ČEBELCA

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico
CZS priznamo 4 % popust ob nakupu
čebelarške opreme in pribora v vrednosti nad 50 EUR.



**ODKUPUJEMO
ČEBELJI VOSEK**

Nov zabojujnik, 600 × 240 cm, po naročilu izdelam tudi druge dimenzije, lahko ga priredim tudi za nakladne panje, tel.: 041/270 921.

Kotel za taljenje parafina (svečarstvo), mogoča menjava za drugo čebelarstvo opremo, tel.: 031/734 283.

Kotel za taljenje parafina (svečarstvo), mogoča menjava za drugo čebelarstvo opremo, tel.: 031/734 283.

Tovornjak TAM 110 z naseljenimi 52 trietažnimi AŽ-pa-nji, cena po dogovoru, tel.: 031/798 426.

KUPIM

Knjige Sodobno čebelarstvo I. in II. del, tel.: 031/876 198.

Zemljišče ali del zemljišča ob reki ali potoku v širši okolici Ljubljane (za postavitve čebeljih panjev), lahko tudi v najem, tel.: 040/803 953.

V SPOMIN

SLAVKO ZORIN

13. 7. 1952–16. 7. 2015



Pod težo neizprosne bolezni je legel k poslednjem počitku prizadeven čebelar Slavko Zorin. Nikoli ne

bomo pozabili njegove prijaznosti, življenjskega optimizma, čebelarstevskih nasvetov in dobre volje, s katero nas je sprejemal na svojem domu. V čebelarstevskih krogih smo kmalu opazili njegovo strokovnost, zato smo mu leta 2008 zaupali položaj predsednika ČD. Izkazalo se je, da je bila naša izbira pravilna. Svoje delo je opravljal zgledno, nam vsem v veselje in korist. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel več priznanj, med drugim odličje Antona Janše III. stopnje ter plaketo in priznanja ČD Šmarje pri Jelšah.

ČD Šmarje pri Jelšah

ĐURĐA RIBEŽL

1936–2015



Letos spomladi smo se poslovili od naše dolgoletne prizadevne članice ge. Đurđe Ribežl. Po očetovi smrti leta 1984 je poskrbela, da so čebele ostale na Ribežlovi domačiji. Tedaj je bila ena redkih žensk, ki so se lotile te lepe, a zahtevne dejavnosti. Njeno dru-

štveno delovanje je bilo od vsega začetka zelo dejavno. Dve leti je bila članica NO, pozneje polnih 23 let blagajničarka in članica UO ČD Kokarje. Letos je postala tudi častna članica ČD Kokarje. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejela odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Draga Đurđa, ob slovesu smo se zavedli praznine, ki je nastala s tvojim odhodom. Ta prostor pa bo vedno zapolnjen s spominom nate in na tvoja dobra dejanja, ki si jih namenila čebelarstvu.

ČD Kokarje

IVAN ŽUNTER

1937–2015



Ivan Žunter je bil član ČD Kokarje in ČZS vse od leta 1960. Leta 1968 je bil imenovan za namestnika praporščaka ČD Kokarje, od leta 1998 pa je bil predsednik častnega razsodišča. Na njegovi domačiji so potekala številna čebelarstva srečanja, med drugim razvitje prapora ČD Kokarje leta 1986 in proslava ob 40-letnici društva, pa tudi običajni pikniki. Kljub svoji starosti in delu na kmetiji je dejavno sodeloval v društvenem življenju in društvenih akcijah, za svoje delo pa je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Ob letošnji 60-letnici ČD Kokarje mu, žal, ne bomo mogli

izročiti listine čebelarstevskega veterana in značke zvestobe za več kot 50 let aktivnega delovanja. Čebelarstevski kolegi smo in mu bomo vedno hvaležni za skupaj preživete trenutke in izkušnje, ki nam jih je posredoval.

ČD Kokarje

MARTIN MEŠKO

1936–2015



Martin Meško je začel čebelariti leta 1978. Leta 1991 je postal predsednik ČD Mlinšek, društvo

pa je uspešno vodil kar 23 let. V spomin na Frana Mlinška, pionirja organiziranega čebelarstva v Šaleški dolini, je društvo na njegovo pobudo pripravilo praznovanje 70-letnice obstoja in razvoja čebelarstva v Velenju ter izdalo Čebelarstevski almanah. Bil je tudi član gradbenega odbora za postavitve Čebelarstevskega centra SA-ŠA v Lučah. Leta 2010 je sooblikoval prireditve ob 8. slovenskem čebelarstevskem prazniku v Velenju. Bil je tudi pobudnik zgraditve spominskega čebelnjaka na Grilovi domačiji, poimenovanega po Franu Mlinšku. Podpiral je čebelarstvo krožke in številne tudi vodil. Osem let je bil dejaven član UO ČZ SA-ŠA. Za svoj trud in delo v čebelarstvu je prejel odličji Antona Janše III., II. in I. stopnje.

ČD Mlinšek Velenje



PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net
www.cebelarski-center.si



**Zaščitna oprema za
čebelarjenje**
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele



Nudimo vam:
Voščene satnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor



Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

GlasiloslovenskičebelarjeustanoviloSlovenskočebelarskodruštvozaKranjsko,Štajersko,KoroškoinPrimorskoleta1898.IzdajagaČebelarskazvezaSlovenije,BrdopriLukovici8,1225Lukovica.

TransakcijskيراčunČZS:02300-0013332083,matičnashtevilkaČZS:5141729,IDzaDDV:SI81079435,šifradejavnosti:94.120.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nob@czs.si. Uredništvo: Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Priznana rejska organizacija: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. **Opazovalno-napovedovalna služba:** Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/ČebelarskajniznicaJanezaGolicknika: vsakprvidelovničetrtekvmesecuod13.do17.ure:01/7296111,cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php. **Ohranimo čebele:** www.ohranimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštín, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Boštjan Kojek, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 10, bostjan.kojek@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, svetovalka specialistka za ekonomiko, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 18, 040/436 517, tomas.samec@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka, 01/729 61 24, zlatica.kovacevic@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštín, Marko Borko, Brane Borštnik, Janez Gregori, prof. biol., Maksimiljan Gržina, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s FSC certifikatom (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 7700, tiskano: 26. 10. 2015

Glasiloslovenskičebelar,ki ga izdajajaČebelarskazvezaSlovenijezsedežemnaBrdopriLukovici,je vpisano v razvid medijev,ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS pod zaporedno številko 585.

IzdajajaSlovenskegačebelarjadelnofinanciranaizsredstevJavnesvetovalneslužbevčebelarstvu.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME ČEBELARSTVO - TRGOVINA



MATIČNA REŠETKA



PLASTIČNA TESTNA MREŽA



PLASTIČNO OBEŠALO



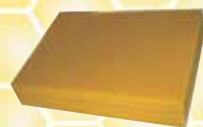
SP. IN ZG. OKENCE



IZOLACIJSKA PENA



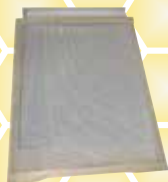
PREČNE ZAPORE



SATNICE



SATNIKI



LEŠENA TESTNA MREŽA



OJAČANA RAZSTOJIŠČA



VSE ZA OBNOVO PANJEV

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.



APIS M&D®

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00–12.00

16.00–18.00

Novembra bo trgovina

ob sobotah zaprta.

apis.md@siol.net



AŽ-PANJI 10-SATNI



TRIETAŽNI AŽ-PANJ



NAKLADNI AŽ-PANJ



PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI



GRELNIKI ZA
MED 187 EUR



KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA



STANDARDNI LR-
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ



ŽICA ZA SATNIKE
250 g RSF - 4,8 EUR
250 g CINKANE -
2,5 EUR



PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,95 EUR/KG



SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT
LR-STANDARD
LR 2/3



KRMIK
ZA PLASTENKO

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah od 17. 11. 2014 naprej. ■ Sati morajo biti preštet, sicer menjava ne bo mogoča. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,95 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16